

Friedrich Muzel

**Infundibulum Grammaticæ Latinæ, Sive LI. Exercitia Latina Et Germanica :
Quibus Grammatica Tota Comprehensa facile infundi & crebra repetitione
imprimi potest, ut vix effluere memoria queat**

Francofurti: Lipsiæ: apud Philipp. Ludovicum Klaffschenkelium, August. MDCCXLIX

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn889107890>

Druck Freier Zugang

Cd

213/1

Universitäts
Bibliothek
Rostock

http://purl.uni-rostock.de/rostdok/ppn889107890/phys_0001

DFG

045

Professor hujus Librarij
Schulze

et hic libro constat mihi
una grossa
Füstrini d. 8 Junii 1779

Hic libro conf. mihi
materiam
Legatur. 2 fl.
Porto 1 fl. 6 q.

bd-213/1

INFUNDIBULUM
GRAMMATICÆ
LATINÆ,

Sive

LI. EXERCITIA LATI-
NA ET GERMANICA,

Quibus

GRAMMATICA
TOTA COMPREHENSA
facile infundi & crebra repetitione
imprimi potest, ut vix effluere
memoria queat.

Studio

FRIDERICI MUZELII,
Gymnasii Joachimici Professoris &
Con - Rectoris.

Aut sic, aut nunquam.

FRANCOFURTI & LIPSIAE,
apud Philipp. Ludovicum Klaffschenkelium,
Bibliop. August. MDCCXLIX.

NB. Der Buchbinder wird erinnert / das Lateinische Stück à part zu binden.

Geschenk
25. VIII. 1900.

§. 1.

SI 1 consideramus 2 Formam 3 Numæ, Æneæ, Anchisæ, Pauli, Arbitri, Tuberonis, Hectoris, Cæsaris, Pallantis, Socratis, Paridis, *dos*, Ajacis, reperimus 4 quod valde 5 dissimiles 6 sint Nasicæ, Thomæ, Tito, Crucigero, Stoloni, Hannibali, Amilcari, Themistocli, Daphnidi, hæc 7 differentia 8 est valde bona 9 & utilis; 10 nam 11 quomodo 12 possemus 13 dignoscere 14 Caligulam, Andream, *Andream*, 86 Afacidem, 86 Fabium, Lysandrum, Asdrubalem, Amilcarem, Hectorem, *ra*, Atlantem, *ta*, 122 Cononem, *na*, ô Alexander, mi 51 care 16 socie, 17 ab Ifacide, a Spurrinna, Matthia, Brenno, Lysandro, Cæsare, Hannibale, Scipione, Atlante, Eumene, & Alexi, nisi 18 essent dissimiles 19 forma, 20 naso, 21 mento, 22 colore, 23 fronte, 24 ore, 25 toto 26 vultu 27 & facie tota.

§. 2. Cum vero genæ, 1 oculi, 2 cilia, 3 menta, 4 frontes, aures, 5 ora, 6 imo ossa 7 & genua 8 ac reliqui 9 artus 10 diversi, *diversa* 11 sunt; ideo non solum facies 12 aliæ 13 sunt feminarum, 14 virorum, 15 infantium, 16 & senum, 17 nam lineamenta 18 genarum, 19 nasorum, mentorum, frontium, artuum & vultuum 20 ac facierum diversa 21 sunt; ideo dignoscimus 22 nostras 23 ancillas, 24 nostros terros, 25 nostros parentes, 26 nostros fratres, 27 nostras sorores, 28 soceros 29 & generos 30, Socrus, 31 & nurus, 32 imo omnes homines 33 ab aliis ancillis, servis, parentibus, fratribus, sororibus, socribus, nuribus, malis,

A

nasis,

nasis, oculis, frontibus, oribus, vultibus, non volo dicere 24 de dissimilitudine 35 ceterorum 36 membrorum 37 & artuum, imo 38 est aliquid 39 rari 40 & notabile *notabilis* 41 si gemini 42 sunt similes 43 sibi, *sui*, aliqua 44 parte 45 faciei. 46

§. 3. Uti vero, *verum* 1 uti 2 constamus 3 corpore 4 & anima, 5 (item *ex corpore & anima*) sic audeo 6 affirmare, 7 quod differamus 8 *nos differre* tantum 9 animo, 10 quantum 11 corpore: Esavus & Jacobus filii 13 Isaaci & Rebecca erant non solum 12 fratres, sed etiam gemini, attamen 14 illi fuerunt dissimillimi, 15 nam ille 16 erat hirsutus 17 corpore 500 & amans 18 venationis, 19 verum hic 20 *hic vero* 21 glaber 22 corpore, *corpus* & amans 23 agriculturæ, & rei pecuaræ. 24

§. 4. Hoc discrimen 1 est non tantum 2 inter 3 feminas & viros, puellas 4 & pueros, 5 inter juvenes 6 vicenarios, 7 tricenarios, 8 & inter octogenarios, 9 nonagenarios, 10 centenarios 11 senes, 12 & decrepitas 13 anus, 14 sed etiam inter æquales, 15 & ejusdem 16 sexus, 17 nam alius 18 est curiosus 19 rerum 20 suarum, alius incuriosus, 21 alius cupidus 22 laudis 23 & gloriæ, 24 studiosus 25 liberalium 26 artium 27, alius est fastidiosus 28 omnium literarum, 29 & imperitus 30 artium, 31 *artibus*, rudis 32 literarum, 33 *ad literas*, *in literis*, alius contra 34 doctus 35 pilæ, 36 & trochi 37 *pilam*, *pila*, & capacior 38 vini 39 & cibi, 40 item *vinno*, quam 41 eruditionis 42 item *ad vinum* 486.

§. 5. Multi 1 sunt scordes 2 & improvidi 3 futurorum 4, imo 5 securi 6 discriminis, 7 *de discrimine*, et si 8 imminuit 9 capiti 10 eorum, contra ea 11 multi sunt anxii 12 futurorum, timidi 13 periculorum 14, ubi est nihil 15 periculi *pericli*: alii sunt fidentes 16 animorum, 17 & interriti 18 mortis 19 præcipue 20 cum sunt conscii 21 sibi

sibi nullius facinoris 2, integri 23 vitæ, 24 puri 25 sceleris, *alefcelere*, p. 480. 26 vacui 27 culpæ, *culpa*; item 4 *culpa*: 28 nata vacare 29 culpa est magnum 30 solatium 31, est *magna solatio*, in calamitatibus, 32 e diverso 33 illi solent 34 esse trepidi 35 rerum suarum, qui noxii 36 sunt culpæ 37 & affines 38 sceleris 39 *sceleris*, conjurationis, 40 ut 41 statim 42 conticuerint, 43 & obmutuerint, 44 quam primum 45 sunt convicti 46 maleficii 47 *de C in maleficio*, etfi erant 48 feroces 49 linguæ; 50 videas 51 alios, qui prudentes 52 sunt rei militaris, 53 sed impatientes 54 laboris, 55 æstu, 56 frigoris 57, proclives 58 ad otium, *otio*, 494. 59 fugientes 60 molestiarum, 61 videas autem alios, qui sunt patientes 62 laborum, assueti 63 frigoris, æstu, *frigori, frigore, æstu*, prompti 64 manu, 65 linguæ, 66 sed imprudentes 67 rerum gerendarum, 68 sunt dubii 69 animorum, & ambigui 70 consiliorum 71.

§. 6. Quin 1 est 2 videre 3 a pueris 4, qui sint futuri 5 amantes 6 veritatis, 7 diligentes 8 pacis, 9 fugientes 10 litium, 11 tenaces 12 propositi, 13 potentes 14 animi 15, parci 16 pecuniæ 17 *in pecunia*, & homines frugi; 18 & qui futuri 19 sint impotentes 20 animi, 21 impotentes iræ 22 amantes 23 rixarum, 24 fugaces 25 concordia, 26 mutabiliores 27 Eurippo 28 *quam Eurippus*, qui septies 29 reciprocatur 30 die 31 ac nocte; 32 largi 33 opum, & prodigi 34 imo profusi bonorum, 35 appetentes 36 alieni, 37 imo 38 profus 39 degeneres 40 & utiles 41 nulli rei, *nulla* item *ad nullam rem*: nonnulli 42 ita se gesserunt, 43 ut dubites, 44 jure, 45 num 46 sint compotes mentis *animo* 494, 47 multi plane 48 sunt impotes mentis, 49 etfi pater & mater fuerunt cati 50.

§. 7. Hinc 1 fors 2 & fortuna hominum est diversa, 3 nam dicitur 4 scite, 5 quisque 6 est faber 7

fortunæ 8 suæ, alii sunt divites 9 agrorum, 10 pecoris,
 11 nummorum, 12 agris, nummis, pecore, alii egeni 13
 omnium rerum, rebus; cum quivissent 14 valere 15 a
 pecunia, alii sunt nudi 16 vestium 17 vestibus, exules 18
 & extorres patriæ 19 patria, expertes famæ 20 & for-
 tunæ, fama; exfortes 21 hæreditatis, 22 488. cum 23
 potuissent 24 consortes 25 esse patrimonii: 26 multi non
 sunt iidem 27, cum sunt facti 28 ditiores 29 divitiores
 nummorum, nummis, qui fuerant, cum essent pauperes
 30 bonorum, bonis, 31 sed sunt toti 32 diversi 33 a se
 ipsis; attamen 34 sæpe 36 accidit 35 sæpe tamen acci-
 dit, ut illi premantur 37 scilicet a fortuna 38, qui sunt in-
 struæti 39 doctrina, a doctrina, 40 & fecerunt 41 nihil
 alienum 42 dignitatis 43 dignitati, a dignitate, sed illi
 debent nihilominus 44 contenti esse 45 sorte 46 sua, &
 ferre facile 47 injurias 48 fortunæ, & boni consulere 49
 omne, quicquid evenit 50 iis; si vacui 51 sunt culpa 52
 culpa, & tales possunt esse beati, 53 non enim est alius 54
 beatus, bono 55 viro 56 scilicet. *excepto.*

§. 8. Testes 1 & exempla 2 non sunt opus, 3 non
 est opus testibus & exemplis ad probandum 4 diversi-
 tatem 5 studiorum, 6 & possem superfedere 7 labore 8
 labori producendi 9 testes, tamen non erit molestum 10
 audire 11 quosdam: testor 12 te ô Numa, Marsia, An-
 chise, & te Ænea, sate 13 Anchise Anchisa, 86 testor vos
 etiam Arbitr, Plauti, Terenti, Cai, Vultei, & quotquot
 14 unquam 15 vixerunt! 16 Tu Delie 17 vates, 18 suf-
 fragaberis 19 mihi! Te Cicero appellatione 20 princeps 21
 eloquentiæ, 22 qui es appellatus parens eloquentiæ juvit
 23 eloquentia; Te Socrates Socrate, oblectavit 24 phi-
 losophia, 25 tu Diogenes Laërtie, 26 scripisti 27 vitas 28
 philosophorum 29, tu Pari, 30 fili 31 filie Priami, coluisti
 32 justitiam, 33 ideo 34 Deæ 35 constituerunt 36 te ar-
 bitrum 37 *arbiter es constitutus a Deabus!* Tu Sap-
 pho

pho panxisti 38 versus, 39 tu Atla 40 inventor 41 Astro-
nomiæ, 42 tu Melampu 43 præclarissime 44 medicorum
45 *inter medicos, ex medicis*, intellexisti 46 voces 47
avium, 48 & querelas 49 animalium, 50 & novisti 51
nostri vim 52 herbarum 53; tu Amphion movisti 54 saxa
55 chely 56 tua, tu Orpheu 57 tu inhibuisti 58 cursum 59
amnum 60, lyra 61

§. 9. Atque tot & tam diversa 1 studia 2 non sunt da-
mnoſa 3, quatenus 4 *in quantum* absunt 5 a vitio 6; uti
non est pernicioſum 7, tellurem 8 non eſſe eandem, 9
nam alia aptior 10 eſt viti, 11 alia magis idonea, 12 *ido-
neior* farri, 13 alia eſt ſterilis 14 frugum 15 *frugibus*, ſed
fœcunda 16 auri, 17 argenti 18 & aliorum metallorum, 19
auro cet; alia proferit 20 umbroſam 21 fagum, 22 arduam
23 populum: 24 alia gignit 25 durum 26 acer 27, alia
ſuber, 28 quod ſuppeditat 29 nobis cortices ſubereos 30
occludendis 31 ampullis, 32 alia producit 33 proceras 34
quercus 35 *quercos*, robora & ilices 37 duras, 36 ceſſas
38 pinus *pinos* 39 & abietes, 40 alia ferax 41 mollis 42
& lenti 43 ſileris, *ſilere* 44, alia fertilis 45 acutorum 46
dumorum, *dumis*, 47 ſed potius 48 varia 49 studia 50
ſunt utilia 51, nam ex 52 his diverſis ſtudiis tot 53 ar-
tifices, 54 & opifices 55 orti 56 ſunt, nec incredibile, 57
plures 58 eſſe orituros 59 inter eos, qui jam ſunt nati,
60 aut adhuc ſunt naſciturus, *naſcendi*. O Deus optime,
maxime, 61 it. *Dee*, tu bene conſuluisti 62 humano 63
generi, 64 cum indidiſti 65 hominibus tam multiplices
66 propenſiones, 67 propenſiones *indita ſunt*: næ abs-
que 68 eo eguiſſemus, indiguiſſemus 69 multis rebus,
rerum, res, quibus *quarum, quas*, catuiſſemus, 70 non
ſine 71 magno 72 incommodo 73

§. 10. Propter 1 hanc propenſionem 2, arator 3
junxit 4 boves 5 aratro, 6 rexit 7 aratrum buri 8
bura, proſcidit 9 terram acuto 10 vomere, 11 ſe-
vit 12 ſemen, 13 meſſuit 14 maturas 15 fruges 16

A 3

excullis

excutit 18 grana ex spicis 19 pèrtica, & purgavit 20
 ab acere, 21 sepsit 22 agros 23 virgea 24 sepe, 25
 aut viva 26 sepe: 27 semper quoque fabri lignarii 28
 exstiterunt, 29 qui ceciderunt, *succiderunt* 30 proceras
 31 arbores 32 diffiderunt 33 cuneo, 34 aut ferra 35
 dissecuerunt 36 crassos 37 stipites, 38 in quadratas
 39 trabes 40 & refecerunt 41 vetera 42 ædificia, 43
 tulerunt 44 columinibus, 45 que ruisent 46 aut adhuc
 ruitura essent, *rutura, corrutura*; fabricarunt *fabricati
 sunt*, struxerunt 47 domos 49 aptas, commodas 48 ha-
 bitationi, 50 ad 51 amullim, 52 & canonem 53 *na*, uti
 architectus *architecton* 54 delineavit, 55 fabri murarii 56
 struxerunt 57 muros 58 ex cocto 59 latere 60 & junxe-
 runt 61 novo rudere, 62 illiverunt 63 *illeverunt, illine-
 runt* calce macerata; 64 tegularii 65 texerunt 66 domos,
domus, ædes 67 cocta *cocto* 68 imbrice 69.

§. II. Fabri ferrarii 1 cuderunt 2 super 3 fer-
 ream 4 incudem 5 *incude*, curvos 6 ligones 7 ad pa-
 stinandum 8 vineas 9 *it. pastinandas vineas*, fer-
 reos harpagones 10 quibus olim corripuerunt 11 naves
 12 in prælio navali, 13 climaces & ferreas, ferreas cla-
 ves, 14 ferreos cardines, 15 cultros 16 ex optimo 17
 chalybe, 18 & alia ferramenta: 19 sufflaverunt 20
 ignem 21 folle, 22 quem Anacharis invenit, 23 *qui
 inventus est ab Anacharsi philosopho*. Cotiarii 24
 acuerunt 25 obtusas 26 forpices, 27 & forfices, 28 &
 alia heberia 29 instrumenta, 30 in dura 31 cote, 32
 nec arcularii 33 defuerunt, 34 qui confecerunt 35
 commodos 36 abacos 37 *ábaces*, ligneas 38 subscu-
 des 39 ad coassandos 40 asseres, 41 varias 42 strig-
 ges 43 in columnis: 44 carpentarii, 45 qui fabrica-
 runt carros, 46 & currus, 47 rotas 48 & novos 49
 axes, 50 restio 51 torfit 52 cannabinum 53 *nam* fun-
 nem, 54 restim cannabinam, *restem*, crassum 55 ru-
 dentem 56 *crassam*: victor 57 vicvit 58 dolia, 59 & cin-
 xit

xix 60 vasa 61 circulis, 62 & adegit 63 eos lignea 64 tude 65 tudite ligneo.

§. 12. Ex hoc instinctu 1 vindemiator 2 tutudit 3 uvas 4 clava, 5 *tunsa*, *tusa* *uva* sunt in cupa, 6 & expressit 7 succum, 8 bibliopegus 9 compegit 10 libros 11 *libri sunt compacti a bibliopego*: infector 12 tinxit 13 pannum, 14 purpureo 15 colore 16 florido 17 aut austero, 18 *pannus tinctus est ab infectore*, pictor 19 pinxit 20 raras 21 icones, 22 *icones rara picta sunt a pictore*. Sculptor 23 sculpsit 24 statuas 25 *statua sculpta sunt*: scalptor 26 scalpsit 27 a *scalptore scalptum est in cupro*: 28 linteo 29 texuit 30 linteum, 31 *linteum textum est a linteone*: pollinctor 32 pollinxit 33 cadauera: 34 *cadauera pollincta sunt a pollinctore*. Metallicus 35 effodit 26 & eruit 37 metallum ex fodinis 38 *metallum effossum est & erutum*, sartor 39 sartit 40 vestes 41 & eluit 42 maculas, 43 *vestes sunt sarta a sartore, & macula eluta*: futor 44 consuit 45 calceos, 46 *calcei consuti sunt*: coquus 47 coxit 48 cibos, 49 & condidit 50 aromatibus, *atis*, 51 *cibi sunt cocti & conditi*: frixit 52 alios in ferrea aut fictili 53 sartagine, 54 *alii sunt frixi s. fricti*, aut torruit 55 in craticula, 56 *osti sunt*, & affixit 57 carnem verubus, 58 *caro affixa est verubus*, factores 59 facterunt 60 farcimina, 61 *farcimina facta sunt a*.

§. 13. Molitor 1 moluit 2 frumentum 3 *frumentum molitum est*: quondam 4 vero pistor 5 pinsuit 6 ador, 7 *far est pinsitum, pinsum, pistum*, aut frenduit, 8 *frendit, far fressum est*, lapide molari 9 & crevit 10 farinam 11 a suo furfure 12 cibro, 13 *farina creta est*, postea subegit 14 farinam, *farina subacta est*, finxit 15 panes, 16 *panes ficti sunt*, & coxit 17 in candente *ti* 18 furno 19 *cocti sunt*, quasillarius 20 deglupsit & saligna 21 virgulta 22 *deglupta sunt*, ex quibus texuit 23 *corbes messorias rios* 22 & vannos pabulatorias 23 *corbes messoria & vanni pabulatoria texta sunt*, quibus

servi 24 vauunt 25 avenam: 26 alii fecerunt raros 27
 & densos 28 pectines 29, quibus pexuimus, 30 *peximus*
crines 31 nostros, *crines pexi* & *pectiti*, & *lendes de-*
pexa, *depectita sunt*, & depexuimus 32 lendes vivas cum
 pediculis, 33 alii fuerunt cursores 34 & præcucurrerunt
 35 *præcurrerunt* dominos 36 suos, *f. nis*, alii fuerunt can-
 tores, 37 & præcinuerunt, 38 *ab aliis præcentum* est, &
 tota ecclesia 39 recinuit: 40 alii fuerunt etiam psalterii, 41
 qui psallerunt 42 in psalterio: 43 citharædi 44 cecinerunt
 45 cithara, 46 alii aliud fecerunt, omnes 47 tamen con-
 tulerunt 48 operam 49 suam, in communem 50 *opera col-*
ata est ab omnibus in communem utilitatem.

§. 14. Plerique 1 prodiderunt 2 etiam ingenium 3
 suum sermonibus, 4 dum quisque 5 amat 6 loqui 7 de
 eo, quod tractat. 8 Venator 9 loquitur de cane 10 suo,
sua tam celeri, 11 ut anteverterit 12 celerrimas, *celeris-*
simas 13 *feras* 13 & *feris*, sive sit celer lepus, 14 aut cele-
 ris cerva, 15 sive aliud celere animal 16, quod tetenderit
 17 *castes* 18 apro 19 *castes tensi*, *tenti* sint, quot pavidos
 20 lepores, quot timidos 21 *damas* 22 timidas confixerit,
 23 *lepores pavidum confixi sint*, quanto 24 discrimine 25
 confecerit 26 *sevam* 27 *tigrim* 28 *tigridem*, *da*, macu-
 losum 29 *maculosam* lyncem 30, villosum ursum 31
 qui linxit 32 mel, 33 quomodo lamberit 34 & scabe-
 rit 35 vulnus, 36 sermo aucupum 37 est de volucre, 38
 aucupio, 39 quando 40 *captura* 41 *turturum*, 42 *vultu-*
rum, 43 *accipitrum*, 44 *delicatorum tarum* 45 *per-*
dicum, 46 *Jonicorum* 47 *attagenum* 48 & aliarum
 volucrum, *volucrum*, 49 quæ migrant 50 solum 51,
 ubi 52 tetenderit 53 *rete* 54 suum, *retem suam*, *tecto*
 55 *amite*, 56 *ubi rete tensum*, *tentum sit*: quomodo
 illexerit 57 per illices 58 & *escam* 59 & ceperit 60
 turdos, 61 & alias alites, *alios*: *alites illecta sint* &
capta: pisces 62 narrant 63 de ingenio 64 *pisium*,
 65 qui pisces capiantur 66 die, 67 qui nocte, 68
 qui

qui diu, qui noctu, it. per diem & per noctem, de die, & de nocte, quot delphines 69 delphinos, quantos acipenseris, 70 quantos acos 71 ceperit. Narrat etiam de reti, rete, 72 quod in mari mare non duret 73, nisi ex cannabi 74 *cannabe* factum sit.

§. 15. Olitor 1 laudat 2 raritatem 3 florum 4 suorum, odorem 5 rosmarini 6 *rosmarini*, rosarum, 7 quod in roseto 8 fragrent, 9 ex quibus floribus seruerit 10 fertum, 11 quibus areis 12 severit 13 suos siseres, 14 *siser suum*, ciceres suos, 15 *cicer suum*, atriplex 16 fativum, *atriplicem fativam*, suum rumicem, 17 oxalim acetosam. 18 Laudat usum 19 tenerorum 20 caulium, 21 prædicat 22 utilitatem 23 cytisi 24 tam fativæ, quam suæ spontis, 25 quod ejus frutex 26 sit bonus 27 ovibus, 28 capris 29 & apibus. 30 Ostendit 31 etiam cappares 32 suas, *cappar suum*. Mox transfert sermonem 33 in seminarium, 34 & narrat quibus stirpibus 35 inseverit 36 surculos, 37 qui inoleverint, 38 quæ mali, 39 quæ piri 40 protulerint 41 præcocia 42 poma 43, *poma prolata sint*, quod decerpserit 44 maturrima 45 maturissima poma, & legerit 46 caduca: 47 quando gelavit 48 vere 49 *in vere*, narrat, quod timuerit 50 *metuerit* gelu 51 malis citreis, 52 aurantiis, 53 lauro, laurui, 54 fico, ficui, 55 postquam fronderunt, 56 quia aliosæ 57 sunt, quod amygdala, *amygdalus* 58 protulerit multa amygdala 59 *amygdalas*. Tum queritur, 60 quod ventus 61 evellerit 62 humo 63 *ab humo* arbores saturas 64 pomis, *pomorum*, *arbores evulsa sint* a vento. Quod foderit 65 depressos, 66 *sas*, scrobes 67 *scrobes fossi, fossæ*, & depaxerit 68 arbusculas 69 *arbuscula depacta sint*, ac fixerit 70 propagines 71 vitium, 72 *propagines sint fixæ* in locum 73 earum, quæ exruerunt. 74

§. 16. Quando arator 1 est domi 2 suæ aut alienæ, 3 aut rure, 4 sive rure domum, aut domo tendit 5 rus, loquitur 6 de rebus rusticis 7 de bo-

vili, 8 equili, 9 ovili, 10 prælepi, de bobus 11 *bubus* maxime egregiis 12 ad opus. 13 De equis 14 & equabus 15 *equis*; afinis, 16 *afinibus*, 17 *afinis*, mulis, 18 *mulabus* 19 *mulis*. De semente 20 *sementi* tum de jugeris, 21 *jugeribus* quantum 22 frumenti 23 messuerit, 24 *frumentum messum sit*, quot mergites 25 condiderit 26 in horreo, 27 *mergites condita sint*, quomodo corpus manaverit 28 sudore. 28 Mox 29 queritur 30 de damnis 31 murium, 32 glirium, 33 limacum, 34 quod noxii glires & mures arroserint 35 & adederint 36 frumentum in granario 37 *frumentum arrosam & adesum sit*, tardus limax lætam 38 segetem 39 depastus *depasta* 40 sit, spissa 41 grando 42 straverit 43 eam, aut hiems 44 noxia 45 fuerit, propter raritatem 46 nivium; 47 quod non messurus 48 sit, uti sementi 49 *tem* fecit. 50 Mox queritur tantum interire 51 in re familiari 52, quantum 53 redit, 54 ut vix possit pendere 55 annum 56 canonem, *na*, 57 mox lætatur 58 re familiari, *rem*, & *rei familiaris*, cum porca 59 peperit 60 multos porcellos 61 *multi porcelli parti sunt a porca*, si nefrendes 62 opimatae 63 sunt queneæ glande, 64 si vituli 64 agni 65 bene responderunt, 66 quos submitit, 67 *qui submissi sunt*. Cum multa examina 68 apum 69 *apium* reposuit 70 in alveari, 71 *examina sunt reposta*, & quæ alia ejus generis. 72

§. 17. Opilio 1 ferit sermones 2 de ovibus, 3 quando totonderit 4 eas, *ea sunt tonsæ*: ubi paverit 5 oves, *oves pasta sint*, ut verveces 6 pinguefacti 7 sint, quando admiserit 9 arietes 8 ovibus, tum commemorat, 10 quomodo defenderit 11 oves a lupis, 12 *oves defensa sint*, item defenderit lupos ovibus, quod lupo discerpsit 13 opimum vervécem, 14 *vervex discerptus sit*, quod eripuerit 15 & exculsit 16 prædam 17 leoni esurienti 18 *leone esuriente*. Nautæ 19 exponunt 20 pericula 21 *syrtium*, 22
quas

quas sunt pratervecti, 23 & nominant naves, quæ fiderunt, 24 & merfa 25 sunt, alius mirabundus 26 commemorat 27 gravitatem 28 tempestatium, 29 *tempestatium*, quas nemo 30 prævidit, 31 prospexit, *quæ a nemine prævisa, & prospecta sunt*, de stridore 32 rudentium, 33 *rudentum*, de saxo 34 turbine 35, quo malus 36 fractus 37 est, de fluctibus, 38 qui feriebant 39 puppim, 40 *puppem*, & oppresserunt 41 totam navem, *navim*. 42 Tum narrat de flaminibus, 43 quod flamina tuerint mox secunda, 44 mox contraria, 45 de saxo 46 Borea 47 s. Aquilone, de sicco 48 Euro, 49 de humido 50 Austro, 51 s. Noto, de pluvio 52 Zephyro. 52 Ornithiæ 54 & Ethesiæ 53 non sunt intacti 55 illis Remiges 56 narrant de sua triremi, 57 qua distributi 58 sint per transtra 59, cursatarint 60 per foros, 61 expanderint 62 vela, 63 *vela expansa, expassa sint*, & velis passis 64 *pansis* vecti 65 sint, mox remis 66 propulerint 67 triremem, obsecuti 68 sint ventis, 69 mox legerint 70 raserint littus, *littus lætatum, rasum sit*, mox appulerint 71 ad continentem, 72 triremis sit appulsa, donec 73 tempestas 74 desæviit, 75 quo modo Gubernator 76 rexerit 77 clavum, 78 ne alliserit 79 navem ad scopulos, 80 *navis allisa sit*, nec inciderit 81 in charybdim, 82 *dim* ac scyllam, 83 aut rapidum 84 vorticem, 85 sed collocavit 86 navem salvam 87 in portubus, 88 *portibus*.

§. 18. Miles 1 facit mentionem 2 vulnerum 3 *de vulneribus*, quæ accepit 4 manu dextera 5 *dextra* dextima, *sinistra* 6 sinistra, fronte, sincipite, 7 occipite 8 *occipitio, sinciput, occiput*, & adverso 9 corpore, *adversum corpus*, aut averso 10 cum dimicavit, *dimicuit*, 11 in primori 12 *primore* acie, 13 cum conscendit 14 moenia 15 scalis, 16 postquam 17 tuba 18 claxit, 19 ostentat 20 obductas 21 cicatrices, 22 quot stipendia meruerit, 23 *meritus sit*, quoties

24 periclitatus 25 sit vita 26 *de vita*, *Sueton.* quantum 27
malorum 28 pertulerit 29 perpeffus fit, sub dio 30 perno-
tauerit, 31 in duro 32 cespite 33 cubuerit, 34 sine ullo
gaufape 35 ulla gaufapi, gaufapa & stramine 36 frixerit
37 & alferit 38, ut tremuerit 39 toto corpore & omnibus
artubus 40 *corpus & artus*, & rapo, 41 rapa ac varia ra-
dice 42 victitarit, 43 multos dies, *multis diebus*, & re-
stinxerit 44 fitim 45 aqua turbida; 46 gloriatur 47 etiam
virtute 48 sua, *in it. de virtute sua*, ut torferit 49 bipennem
50 bipennim in hostes, *bipennis torta fit*, quot difsecue-
rit 51 *hostes difseci fint* acinace 52 fuo, a fummo ver-
tice 53 aut confoderit 54 cuspide 55 sua f. mucrone fuo,
aut pugione 56 fuo *confoffi fint*, quo pacto 57 adjece-
rit 58 tela 59 in hoftem tensis 60 arcubus, 61 aut explofe-
rit 62 bombardas 63 *bombarda explofae fint*, & confixerit
64 globis, 65 hoftes confixi fint, proftroauerit 66 humi,
67 *frati fint humi, in humum*, fpoliauerit 68 exfangues
69 & exanimis 70 *exanimos*, pariter ac & femianimes 71
femianimos, & proftroatos 72 humi, *in humum*.

§. 19. Dux 1 etiam meminit 2 cladium, 3 *cladum*,
de cladibus, quas edidit 4 per 5 hoftem, quoties aper-
to Marte 6 conseruerit manus 7 cum hoftem, quod cave-
rit 8 fuo capiti ferrea caffide, & *caffida*, & pectori 9
aeneo 10 thorace, 11 quomodo duxerit 12 copias 13
fuas per avia 14 saltuum, 15 *per avios saltus*, trans 16
ardua 17 montium, 18 *trans arduos montes*, circum-
miferit 19 equites 20 circum 21 montem luna per-
nocte, 22 exhortatus 23 fit militem pauca 24 pro tem-
pore, 25 opprefferit 26 hoftem incautum, 27 fustule-
rit 28 clamorem, 29 eques 30 concitarit 31 equos 32
in hoftem calcari 33 fuo, expavesecerit 34 equitatum,
& ut vix 35 potuerint exuere 36 equis capiftrors 37 *ca-
piftra*, & induere 38 frenos 39 frena & capeffiverint
40 fugam 41 nudis 42 equis, defecerunt 43 pedita-
tum,

tum, 44 ut conciderit 47 plus 45 tertia parte ped-
 itum 46 *hostes sint concisi*, ut temperarit 48 superatis 49
 hostibus, *temperatum sit*, qui se dediderunt, 50 ut
 cæso duci 51 detraxerit 52 opima spolia 53, diripue-
 rit 54 ditia 55 castra 56 *castra direpta sint*, circumtu-
 lerit 57 arma victricia, 58 *arma circumlata sint*, com-
 pleverit 59 omnia pavore, 60 *omnia completa sint pa-
 vore*, liberaverit 61 patriam 62 interitu 63, *ab interitu*,
 & demserit 64 civibus 65 omnem metum 66 obsidionis,
 67 *metus demtus sit*. Mox narrat quod obsederit 68
 munitas 69 urbes, 70 *urbes obsessæ sint* a se, aggrefferit
 71 aggeres 72, *aggeri sint*, quassarit 73 mœnia 74
 ariete 75, *mœnia sint quassata*, poposcerit 76 obfides,
 77 potitus 78 sit urbe, *urbem, urbis*, sub 79 ditionem 80
 suam redegerit 81 urbem, *urbs redacta sit sub ditionem*,
 & everterit 82 eam, *ea sit eversa*, aut imposuerit 83 præ-
 sidium 84 urbi, *praesidium sit impositum*.

§. 20. Mox narrat, quod expugnatio 1 urbis steterit
 2 multo sanguine, 3 *expugnationem stetisse*, item *expu-
 gnare urbem stetisse multo sanguine*, quot amiserit 4 &
 desideraverit de primanis 5, secundanis 6, item *de militi-
 bus prima secunda legionis*, quot amissi & desiderati
 sint, quod suppleverit 7 *supplerit* legiones 8 accensis 9,
legiones suppletæ sint, quod iudex bellicus 10 voce præ-
 iverit 11 sacramentum 12 tyronibus 13 *tyrones*, incunte
 vere 14 exercuerit 15 copias, 16 & præstruxerit 17 marti
 18 & exeunte 19 vere recensuerit 20, quod loco ido-
 neo 21 fixerit, 22 posuerit castra, 23 *castra fixa, posita
 sint*, incurfaverit 24 hosticum agrum, 25 *ager incurfatus
 sit*, statione hostili 27 tenuit, 26 inio castris, *castrorum
 tenuit*, usque castra, item usque ad castra; omnia diripuerit
 & pone 28 castra, fecerit 29 captivos 30, captivi capti
 sint, imperaverit, 31 iusserit tributum, 32 ac pabulum 33
 civi 34 & rustico 35, pabulum imperatum sit civi, propius 36
 hosti.

hosti, *hostem* moverit 37 intercluserit 38 commeatum
 39 hosti, *commeatus sit interclusus hosti*, item inter-
 cluserit hostem commeatu, *hostis interclusus sit commea-*
tu, prope 40 annum 41 sedatum confederit, 42 arcue-
 rit 43 hostem transitu, 44 prohibuerit transitum hosti,
 hostem transitu, audito, 45 hostem adversus 46 se ten-
 dere, 47 item *audiens*, *audiente se*, quod duplicave-
 rit 48 stationes 49 duplicarit, cum nuntiaretur 50 hostis
 adventare, 51 hostem adventare, trajectum 52 copias,
ad trajiciendum, *trajiciendas copias*, *trajiciendi cau-*
sa: tandem quod devicerit 53 hostes, *hostes devicti*
sint, pactus sit 54 inducias 55 mensis 56 unius, plu-
 rium, 57 quibus legibus 58 pacem dederit 59 *pax da-*
ta sit hosti.

§. 21. Discipuli 1 in scholis 2 garriunt 3 quoque de
 rebus scholasticis, 4 quæ in classe a sua gesta 5 sint, quo
 ordine 6 sint collocati 7 in proximo 8 certamine, 9 sæpe
 10 coram 11 Ludimagistro, 12 cum circumspexit, 13
 & avertit 14 oculos 15 alio, 16 nunc de papyro, 17 ubi
 18 & quanti 19 *quanto* optima 20 papyrus venalis 21 sit,
 quod prisca 22 eam ex biblo 24 ægyptiaca 23 cõ conte-
 xuerint 25 *contexta sit*, quanti scalprum 26 steterit 27
 si constiterit, *quanto*, quis condiscipulorum 28 *ex*
condiscipulis sit peritissimus 29 aptandi 30 & acuendi 31
 calamos, 32 *aptandorum calamorum*, nunc de suo ho-
 spite, 33 & sua hospite, 34 nunc de sodali 35 *sodale*,
 quod digressus 36 sit & divulsus 37 sit, ac reliquerit 38
 magnum desiderium 39 sui, nunc Ludimagistrum delevi-
 se 40 & expunxisse 41 degenerem 42 albo 43 studiofo-
 rum, quia respuit, 44 & deflavit 45 omnes admonitiones,
 46 emanferit 47 sæpe, & abfuerit ex classibus, strepuerit
 48 inter 49 docendum, 50 quotidie 51 facessiverit 52 mo-
 lestias, 53 clam præceptore 54 *præceptorem* opposuerit pi-
 gnori 55 libros, 56 aut venenum dederit 57 illuserit & insul-
 tave-

taverit 58 pratercuntes, 59 *pratercuntes in pratercuntes*, laessiverit 60 sodales convitiis, 61 inceserit 62 lapidibus, 63 impegerit, inflixerit 64 alapas, 65 semper ferociverit 66 instar 67 equi indomiti, & intractati 68. Narrant, quod iratus fuerit, 69 succensuerit aliis, qui non auscultaverunt 70 Magistrum, *tro*, non attenderunt 71 explicationi, *nem*, 72 riserunt 73 inter 74 precandum 75 *preces*, confabulati sunt 76 cum confessoribus, 77 quomodo corripuerit 78 eos, *correpti sint ab eo*, & vapularint presentibus 79 omnibus, *presente omnibus, in presentia omnium*, & accusarit 80 negligentiam 81 eorum, quod graviter invecus sit 82 in alios, qui eum onerant mendaciis, 83 *a quibus oneratus est mendaciis*, quod animadverterit 84 scipione 85 suo in lascivos, 86 *quod animadversum sit scipione in lascivos*, & coercuerit, 87 compescuerit lasciviam 88 verberare, 89 *lascivia sit coercita*, quomodo minatus 90 sit omnibus, quod coerciturus 91 sit eos verberibus 92 relegatione, 93 *se coerciturum esse eos, fore ut coerceat, eos a se coercitum iri, coercendos esse*, si perrexerint 94 abuti *s. tendi* 95 bonitatem lenitatem 96 suam, *bonitate*.

§. 22. Contra 1 quibus laudibus 2 extulerit 3 alios, *laudibus elati sint*, qui sunt bonæ 4 indolis 5, *generosa indole, boni indole*, qui abhorruerunt 6 ab omni petulantia, 7 *petulantiam*, qui experrecti *expergiti* 8 sunt summo mane, 9, surrexerunt 10 ante lucem, 11 sponte sua 12 elicuerunt 13 ignem 14 *ignis elicitus est*, ex acuto, acuta 15 silice, 16 accenderunt 17 candelam, 18 repetiverunt 19 per semihoram, 20 sesquihoram, 21 quæ prædicaverunt 22 vespere, 23 vespera, vesperi, edidicerunt 24 ad verbum præcepta 25 Grammaticæ, *ces*, 26 Logicæ, *ces*, 27 Rhetoricæ, *ces*, 28 pertractarunt 29 Locos Rhetoricos 30 *loca*, qui agunt 31 de inventione, 32 & Schemata 33 Rhetorica, Schemas Rhetoricas, quæ inserviunt 34 exornando 35 orationem, 36 exornanda
ora,

orationi, imitati sunt 37 Periodos 39 Ciceronianas 38
 ad 40 præscriptam 41 methodum, 42 excerpterunt 43
 ornatas 44 phrasēs, 45 phrasēs excerptæ sunt, & diges-
 serunt 46 eas ordine suo, 47 *digesta* sunt, impleverunt
 48 pugillares 49 suos, pugillaria observationibus, 50
 quæ verba obsoleverint, 51 obsoleta sive, quomodo Dia-
 lectus 53 Attica 52 diversa sit 54 a Dialecto Jonica, 55 Æo-
 lica, 56 Dorica, 57 quæ sint propriæ, 58 quæ impropriæ
 59 diphthongi, 60 quæ sit virtus 61 epus, 62 quod epos
 Virgilii sit elegantissimum 63 *præclarissimum* omnium,
 inter omnia, ex omnibus, post 64 Homerum, qui ulero
 65 verterunt germanice & transtulerunt in Linguam Ger-
 manicam 66 partes 68 elegantiores Æneidis, *Æneidos* 69
 Fabulas 70 Metamorphosis, *ios, eos*, 71 comprehende-
 runt 72 *comprehendere*: qui non minus 73 assidue 74
 versarunt 75 Biblia, 76 illum sacrum 77 Codicem, 78 *af-
 sidue versati sunt in Bibliis, illo sacro Codice*, & ex Libro
 Genesis, *ios, eos*, 79 ceterisque 80 annotarunt, 81 quæ
 de Adam, 82 Abraham, Mose, Saul, David, aliisque ex-
 plicita *explicata* 83 sunt, de *Ada, Adamo, Abraha,
 Abrahamo, Saulo, Davide*, qui nusquam 84 abierunt 85
 Præceptoribus insciis & imprudentibus, 86 *imprudente
 absuerunt* 87, nec ingratis 88 Præceptorum s. invitis Præ-
 ceptoribus; quibus, *queis* dies nullus, *nulla* sine linea abi-
 vit, *abiiit* 89 imo ne una quidem hora 90 diei, *dies, die.*
 Quod tales proposuerit 91 aliis exemplo 92 imitandos, 93
 quod hortatus 94 sit alios ad æmulandum 95 illos.

§. 23. Non tantum vero ex propensione, inclinatione 1
 animi 2 multi incubuerunt 3 in, ad literas, *literis*, sed etiam
 alius secutus est 4 aliud 5 genus 6 studiorum, atque
 sermones eorum sapuerunt 7 disciplinas, 8 quibus,
quas studuerunt 9, alios juvit 10 studium antiqui-
 tatis, 11 qui eruerunt 12 res, quæ fere fuerunt obru-
 tæ 13 vetustate, 14 oblitteratæ, & illi ostenderunt 15
 triste

triste 16 esse & non latum, 17 quia fuit signum 18 cæ-
 sorum 19 in acie 20: Romam conditam 21 esse a Ro-
 mulo *Romulum condidisse Romam*, & nomen inditum
 esse ab eo, & fuisse augurio 22 superiorem 23 Fratre
 Remo, cum vidit duodecim 24 vultures 25 in Collatino
 26 colle, 27 hic tantum sex, quia incertum 27 erat, uter
 28 eorum, *ex illis* esset major natu, 29 & uter minor
 natu, 30 quod Frater Remus ab eo casus sit 31 per Ce-
 lerem præfectum 32 Fratrem Remum casum, enectum,
 enecatam, quod Romulus ceciderit, enecuerit, *eneca-*
verit Remum, propter violationem 33 mœnium, 34
 dum per 35 contentum 36 transilivit, *transiit* 37
 mœnia, quæ circumdedit urbi, 38 *quibus circumdedit*
urbem: quod Consul 39 sederit 40 sella curuli 41 *Consu-*
lem sedisse, quod duodecim 42 listores 43 prætu-
 lerint 44 ipsi totidem 45 fasces. 46 virgarum 47 cum
 securi 48, *fasces prælati sint*. Agunt 49 de Duum-
 viris 50 Triumviris 51 Decemviris 52 de potestate 53
 & munere 54 Duumvirorum *Duumvirum*, Triumvi-
 rorum, Decemvirorum; hi creati 55 legibus 56 pe-
 tendis 57 Athenis 58 ex Græcia; de tribubus 59 in
 quas Roma descripta fuit 60 a Romulo, *Romulus de-*
scripsit Romam. De Tribunis Plebis 62 *plebei*, quod
 minuerint 63 auctoritatem 64 Senatus 65 *Senati* 66,
auctoritas imminuta sit: De Senatusconsultis 66 *Se-*
nati consultis & plebiscitis 67 *scitis plebis*, quod Se-
 natus, injussu plebis *plebei* 68 non temere fecerit leges,
 aut Senatus consulta, *leges & Senatus consulta non te-*
mere scita 839 scita sint: de ædili, & *le* 69 quod cura
 70 publicarum 71 ædium 72 porticum 73 publicarum
 ipsi delata 74 sit. De feciale 75, quo ritu 76 percus-
 serit, *icerit, ferret fœdera, 77 fœdera percussit, ita*
sint. De legione 78 quod complexa sit 79 quatuor
 80 *quatuor* millia 81 peditum, 82 *quater mille pe-*
dites, interdum 82 quinque 83 millia peditum, *quin-*
quies 85 *mille pedites*, imo sex 86 millia peditum,

sexies 86 mille pedites, præter trecentos 87 equites, tercentum 87 equites 88; contra in phalange 90 Macedonica 89 erant octo 91 millia virorum, virum 803 octies 91 mille viri.

§. 24. Aiunt de chlamide 1, qua Imperator 2 *Induperator* 802 se amicitavit, *amixit* 3 *qua amictus fuit*, de balteo, 4 quem *quod* gestarunt 5 olim, pro 6 quo postea 7 *cingulis lum*, 8 *receptus, tum*, 9 quo accinxerunt 10 *ensem* 11 suum lateri 12 sinistro 13 *latus sinistrum accingitur ensi*, 827 quo pacto 14 quondam instruxerint 15 *aciem* 16 *acies sit instructa*, commiserint 17 prælium 18 *pugna sit commissã*, clauserint 19 *urbes operibus* 20, *urbes clausa sint*, admoverint 21 *turrim* 22 *ligneam* 23 *turrem*, mœnibus, 24 *longa* 25 *trabe* 26 *præfixa* 27 *capite* 29 *ferreo* 28 *arietis*, 30 *labefecerint* 31 *muros* 32 *muri labefacti sint*: & patefecerint 33 *urbes ruina* 34 *urbes patefacta sint*; de ludis 35 & agonibus 36 quos instituerint, 37 *qui instituti sint*, de pari 38 *gladiatorum* 39, quo ritu composuerint 40 eos & commiserint 41, *compositi, composti*, 804 & *commissi sint*, de rude 42 quam donabant 43 *pugili* 44 *qua donabatur pugili*, qua pugilem donabant, *qua donabatur pugil*, in 45 *signum* 46 *missionis*, 47 qui crebro 48 *superior* 49 *fuisse* pare 50 suo. De batuatoribus 51 qui rudibus batuerint 52 in *batualibus*: 53 de veste 54, qua impuberes 55 *impubes* induti 56 fuerunt, *qua induta fuit impuberibus*: de toga virili 57 qua puberes 58 *vestiti* 59 fuerunt, de diademate 61 *regio* 60, & *diadema regia* & *phrygio* 62 *tiara* 63 *phrygia*; explicuerunt 64 etiam nobis *fastos* 65 *fastus* Romanorum, qui dies *fasti* 66 aut *nefasti* 67 sint, mense 68 *Martio*, 69 *Aprili*, 70 *Majo*, *Quintili*, 71 *Sextili*, 72 *Septembri*, *Octobri*, & ita porro 73 quid quarto, tertio, secundo *Calendas* 832 (*scil. ante*,) quid ipsi *Calendis* 74 *Decembris*, & *bribus*, *Januarii*, *facere* fuerint,

verint, *suerni*, 75 quid *postridie* 76 *Calendarum Calen-*
das faciendum 77 *esset*, quod nunc *decimus tertius*, 78
tertius & decimus, nunc *decimus quintus*, 79 *quintus*
& decimus appellatus sit 80 *Idus* 81 *Idus appellatae sint*,
 uti etiam *Nonæ* 82 sunt *diversæ* 83 *ab Idibus*, quod in aliis
quintus, 84 in aliis *septimus* 85 *dictus* 86 sit *Nonæ*, *Nonæ*
dictæ sint, *observarunt* 87 quid *pridie* 88 *Nonarum*, *No-*
nas & Iduum, *Idus*, & *postridie* 89 *Nonarum*, *Nonas*
 & *Idus Iduum gerendum*, 90 *gerendum esset*. 272

§. 25. Exquisiverunt 1 quibus ritibus *natalis* 2 *esset cele-*
brandus, 3 quo ritu 4 *sepeliverint* 5 *defunctos* 6 *mortui* *e-*
pulti sint, aut potius 7 *combusserint* 8 *combusti sint*, post-
 quam, *ubi* 8: 2 *extulerint* 9 *cadavera*, 10 *cadavera elata*
sunt, reliquos 11 *cineres* 12 *cum reliquiis* 13 802 *ossium*
 14 *condiderunt* 15 *cineres conditi sunt*, in *urna*: 16 de
lûgubri veste, 17 *qua luxerunt* 18 *defunctos*, de *præficiis*
 19 *quæ mortuos deflexerunt* 20 & *planxerunt* 21, 4 *quibus*
mortui defleti & plancti sunt: de *siccinibus* 22 *qui sunt*
soliti canere 23 *naniam*: 24 de *moneta* 25 *quod olim* 26
pecuniam pependerit 27 *pecunia pensa sit* per *libripen-*
dem 28 *quod denarii* 29 *valuerint* 30 *decem* 31 *assibus*
 32 *asses*, & *ferè* 33 *tanti* 34 *tantum*, *quanti quantum*
drachma, 35 *nempe* 36 *tribus* 37 *grossis* 38 *tres grossos*,
 quod *sestertius* 39 *valuerit* *duobus assibus & semisse* 40
duos asses & semissem. *Sestertium* est *mille* 41 *sestertio-*
rum nummorum, 42 *sestertium* & *valet* *ferè* *viginti quin-*
que 43 *ducatis* 44 *Hungaricis* 44; *decies* 46 *sestertium vi-*
ginti quinque millibus ducatorum, *quinque & vicies mille*
ducatis. De *pœnis* 47 *quas luerunt* 48, *qui convicti* 49
essent furti 50 *de furto*, *peculatus* 51 & *de peculatu*, & *re-*
petundarum, *de repetundis*, & *damnati* 52 *dupli* 53 *qua-*
drupli. 54 De *forma crucum*, 55 *crucium*, quibus *affixe-*
ruunt 56 *servos rebelles*, 57 *servi rebelles affixi sunt*.
 Egerunt 58 etiam de *auguribus* 59, *quo modo illi ex*

volatu 60 avium, *alium*, 61 & cantu 62 oscinum, 63
 prædixerint 64 futura, quod censuerint 65 cornicem 66
 inauspicatam, 67 bubonem 68 dirum 69 & *diram*, 836
 explicarunt 70 quid foeta 71 vulpes 72 & prægnans 73
 canis portenderint 74, si occurrissent 75, *obvia fuissent*.
 Si repente 76 tonitru 77 auditum esset, *tonitrus auditus*
 & præter 78 opinionem 79 tonuisset 80 & ignis 81 emi-
 cuisset 82 ex nubibus 83 aut stella 84 clarius 85 micuif-
 ter 86 solito 87.

§. 26. Mythologia 1 delectavit 2 alios, *alii sunt
 delectati Mythologia*, & inquisiverunt 3 fabulas 4 Poë-
 tarum, sine quibus Poëtæ difficillimi 5 sunt intellectu 6 *in-
 telligere poetas est difficillimum*, quid finxerint 7 *quid
 sit fictum* de chao, 8 quæ origo 9 chaos, quam for-
 mam Jupiter dederit chai, *qua forma data sit chai a
 Jove*. Quod chaos informæ 10 fuerit; si mentio fit 11
 Palis 12 Panos 13 Erinnyes 14 *Erinnyes*, de Pale, Pane,
 Erinny, sciunt quod præferunt 15 Palem pascuo 16
 uti & partibus 17 *partibus*, & celebrarint 18 ei festum
 Palilium: 19 Pana esse Deum pastorum, 20 Erinny 21
 turbare 22 mentem 23. Si mentio fit Alectus, Megæra,
 Tisiphones, sciunt esse Deas ultrices 24 *Deos ultores* 24
 scelerum. Si mentio fit Atropus, Clothus, Lachesis, *de
 Atropo, Clotho, Lachesi* sciunt esse Parcas, 25 & sic dici
 quod parserint, *pepererint*, 26 nemini, *nemini parci-
 tum, parsum sit ab illis*, neque etiam parcituræ sunt ulli, *nec
 ulli parceretur, parceritur*. 27 6. Quod Charon sit portitor,
 27 *Charontem, Charonta esse portitorem* manium 28 qui
 sunt exuti 29 corpore, eosque trajecisse 30 Acheron-
 tem 31 *Acheronta* lintre 32 suo, *sua*. Minoem esse
 prælidem 33 judicum infernalium, 34, & recepisse 35
 pios in campos Elysios, 36 sed detrusisse 37 im-
 pios in tartarum 39 tristem, *triste, tartara tristia,
 averna*: tricipitem 40 Cerberum esse custodem 41 in-
 ferorum 42 illumque excubuisse & in atrio 3 & alla-
 trasse

trasse exeuntes, 44 *exeuntibus*, ut interi resonuerint & percrepauerint 45 latratu. 46 De callida Sphynge 47 finxerunt, *fictum est*, quod fregerit 48 sibi cervicem 49 suam, quia Ædipus solvit 50 Aenigma 51 ejus, *quod aenigma ejus solutum est ab Oedipo, Oedipode*. Præter Sphyn- gem Mythologi debent scire non tantum nomina Aellus, Celænus, Ocypetes, sed quod de Aello, Celæno, Ocypete finxerint esse Harpyias 52 vultu virgineo: præter 53 Geryonem tricorporeum 54 finxerunt etiam alia monstra bicorpora, 55 tricorpora 56 nec tantum noverunt, *no- runt* 57 nomina novem Musarum, sed etiam functionem 58 Thalix, Clius, Melpómenes, Euterpes, Terpsichores, Eratus, Polymnia, Urania, Calliopes; eis *nis* curam 59 esse demandatam, 60 pœsis, 61 *pœsios*, *pœc* eos & alia- rum artium: bijugem 62 Parnassum & altum 63 Heliconem, *Helicon*, qui est æmulus 64 illius, esse sacros 65 Musis, & sedem 66 esse Musarum; Apollinem esse præsidem, templum 67 esse dicatum 68 illi Delphis, celeberrima 69 urbe Græciæ, undique 70 legatos 71 esse missos Del- phos celeberrimam urbem, *ad Delphos, ad urbem Del- phorum* consultum, *consulendi causa Apollinem, con- sulturos, ad consulendum, consulere, ut consulerent,* & vatum 72 unam edidisse 73 oracula 74, quæ sedit 75 super 76 tripodem 77 aureum, *tripode*.

§. 27. Finxerunt Bacchum, cui etiam nomen 1 Liber pater, *Liberi Patris, Libero Patri*, esse Deum vini; ideo saltarunt 2 super 3 inflatos a hircinos ut- tres, 5 festo Bacchanalium 6 *Bacchanaliorum*. Vulcanum, cui etiam nomen 7 Mulciber, *Mulciberi, Mulci- bri, Mulciberis, Mulcibris*, in Lemno, *in Insula Lemno, Insula Lemni* cudisse 8, cum Cyclopi- bus 9 Jovi fulmina, 10 quibus icit, *feriebat* 11 Gigantes, 12 *Gigantas*, Titanes *Titanas*. Officium 13 Larium 14 & Pénatium 14 esse, varias res curare 15 domi. Am- phionem movisse 16 saxa chely 17 sua, aut potius sono

18 c. *lyos* suæ, Orpheum, *Orphea*, *Orpheon*, ita suaviter
suave 810 cecinisse lyra, ut cantu Orphei, cursus annium
 sit inhibitus. 19 Sirenes *Sirenas* Parthenopen, Ligeam,
 Leucosiam suavitate 20 vocum 21 ita cepisse 22 prater-
 vectos 23 *prater vehentes* 825, ut pellegerint, illexe-
 rint, pellecti 24 sint in naufragium, 25, suaviter canendo.
 Quis intelliget Iliadem, *Iliada* Homeri, *Æneidem*, *Ænei-
 da* Virgilio, *Metamorphosin* 26 Ovidii, si nescit 26, has
 & alias fabulas: Exempli causa, *gratia* 27 fabulam Echus
 de *Echo* § quod contabuerit 28 amore 29 Narcissi. Hî-
 menem esse Deum nuptiarum 30: de nativitate 31 Orio-
 nis, de tribus, *ternis* 32 filiabus Phôrcynis, quæ usæ sunt
 33 uno oculo per vices 34: de Actæone, qui mutatus 35
 est in cervum, *in cervo* 36 & instructus 37 cornibus 38
 cum conspexisset 39 Dianam, cum Nymphis 40 lavantem
 41 *lavantes* 840, *cum se lavissent*: de Paride, *Pari*, qui
 adulteravit 42 Helenam: de Cástore & polluce, astrum
 43 alterutrius 44 *alterius utrius* apparuisse 45 alternis
 46: de Neptuno, quod temperat 47 *temperet* oceanum,
pelagus, 48 tridente, *ti* 48 qui, *quod est insigne* 49 ejus:
 de Eride, Dea discordiæ 50: de jubare 51 Deorum, quo
 fulserunt 52: de Flaminibus, 53 qui fuerunt consecrati
 53 Diis, Deis, Dis. De Paâne, 54 qui solitus 55 est
 cani in laudes 56 Deorum, *Deum*. De Styge 57, per
 quam, de *Acheronte*, *per quem* de *Phlegetonte*, Orco,
per 58 quem jurandum 59 erat Diis, & si pejerassent, 60
pejeravissent, prohibiti sunt 61 nectare 62 & ambrosia,
 62 *nectar* & *ambrosia* is *prohibita sunt*, *prohibita*
 est 841: De Jano bifronte, 64 quod tribuerint 65 bi-
 nas 66 frontes, *binas frontes tributas esse* ob 67 pru-
 dentiam, prudentiæ causâ, *ergo*, & clavem 68 *clavim*,
 cum baculo, 69 *clavem* & *baculum esse tributa* 461.
 Quæ omnia & alia plura 70 *pluria*, uti jucunda 71 sunt
 lectu, 72 uti scire hæc & alia est jucundum, ita necessa-
 ria 73 sunt ad intelligendum 74 poëtas, intelligendos.

§. 28.

§. 28. Alii hoc instinctu 1 operam suam con-
 tulerunt 2 in historiam antiquam, *operam fixerunt*
 & collocarunt 2 in 30. 830 historia 3, nam qui vult
 audire 4 eruditus, 4 illum oportet 5 scire historiam Her-
 métis Trismegisti, Zoroastris, Trois, Laomedontis, Dar-
 dani, qui pater est Dardanidarum, *Dardanidum*, An-
 chisæ, a quo Anchisidæ orti, 6 Aeneæ, a quo Aeneidæ,
 Hectoris, Ajacis, Agamémnonis, Conónis, Amázonum,
 Lacónum, Manlii Torquati, qui detraxit 7 auream au-
 ream 8 torquem 9 Gallo, *torques detractus, detracta est*,
 Scipionis, a quo Scipiadæ orti. Tacebo de recentiore 10
 recentiori, historia, ut taceam, quæ sunt gesta 11 impe-
 rante 12 Carolo Magno, & sequentibus 13 Imperatoribus,
 sub 12 Carolo M. quæ nemo potest ignorare 14, sine
 turpitudine 15. Historia Litteraria hoc seculo 16 in hoc
 seculo & superiori re 17 valide, valde 803 invaluit 18 &
 exculsa 19 est. Illa docet nos, nos docemur illa, ab illa,
 non tantum virtutem Poëmatum, 20 Poëmatorum, Poë-
 maton, Epigrammatum, 21 Epigrammatorum & ton,
 sed etiam qui excelluerint 22 præcelluerint aliis, ante-
 celluerint aliis, alios Poëmatibus, Poëmatibus, Epigram-
 matibus, Epigrammatis: his, in his nemo 23 est super-
 rior 24 Martiale. Horatius non est inferior 25 Juvenale
 & Persio, satyra; 26 Virgilius meruit, *meritus est* laudem
 27 epus; 28 Ovidius metamorphoseum & on, 29 Illa ob-
 servat 30 Philetham, *than* fuisse gracillimum; 31 Hyppo-
 nactem, *ta* fuisse maledicentissimum, 32 quia carmine
 suo 33 redegit ad restim 34 *em*, socerum suum: Zoi-
 lum esse nominatum, 35 Homeromasty'gem, *ga* 36 a
 prisca, 37, quia ejus Poëmata 38 carpsit, 39 qui
 tamen solus meruit dici Poëta, Poëtam 843 & Alpha
 40 Poëtarum jure dictus est, nam optimus est non
 tantum sui seculi, sed omnis avi: 41 Córacem, *ca* fuisse
 veterimum 42 & primum Rhetorem, *ra*, Demo-
 sthenem *Demosthenea* fuisse eloquentissimum, 43 ex de-

cade 4; celeberrima 44 veterum Oratorum; 46 Epicteti
 lampadem, *da* fictilem 47 venundatam esse, venivisse 48
 tribus millibus 49 drachmarum 50 *ter mille drachmis*:
 tantum factus est 53 propter 51 enchiridion, 52 *enchiridii*
causa, ergo, causa enchiridii: Dogma 54 Epicuri non
 debet esse ignotum 55 litterato 56 *litteratus non sit igna-*
rus dogmatis, de atomis, 57 quæ, *qui*, illo arbitro 58
illius arbitrio sunt principium 59 mundi, 60 in nume-
 rato habeat 61 necesse 62 est sententias 63 septem Sapien-
 tum 64 *tium* Biantis, Thaletis, Chilonis, Solonis, Pitta-
 ci, Periandri, Cleobûli: Superfedebo 65 labore, *labori*,
 plura afferendi, 66, nam illa historia est infinita, 67 pro-
 pter infatigabile 68 *cacoëthes* 69 scribendi 70

§. 29. Alii prætulerunt, 1 præposuerunt, ante-
 habuerunt, *habuerunt ante* 22. historiam naturalem, 2
ab his historia naturalis prelata, præposita, antehabita
est, & inquisiverunt 3 ingenium, 4 *ingenium inquisitum*,
 bipedum 5 quadrupedum 6 animalium, monocerotis, 7
 rhinocerôtis, 8 quorum ille habet unum cornu 9 *cornum*
 in fronte 10 sua, hic autem in naso, quo discerpit 11 ven-
 trem 12 Elephantis, 13 quia ille est mollior, 14 reli-
 qua 15 cute; 16 indagaverunt, 17 *arunt* naturam 18 hy-
 stricum 20 hirsutarum 19 *torum*, fævarum 21 tigrum 22
tigrinum, maculosarum 23 *erum* Lynceum 24 leopardo-
 rum 25, chamæleontis, 26 qui dicitur vento alii 27. In-
 dagarunt naturam concolorum 28 & verficolorum 29
 avium, 30 *alium*, quæ innotuerunt 31 nobis, naturam
 Aëdonis, 32 quæ suavissima 33 est, *suavis* 34 omnium
 avium cantatricium, 34 *inter, ex*: Alcyonis 35 s. *halcyo-*
nis, quæ ipsa bruma *in bruma* 36 excludit 37 pul-
 los, 38: candidæ 39 lagôpodis, 40 quæ amat 41 ni-
 vosas 42 alpes 43 ingenium 44 palumbium, 45 ma-
 rium 46 & scæminarum, 47 gruum 48 & hirundinis,
 49 quæ prænuncia 50 amœni 51 veris 52 cénchridum,
 53 quæ sunt alites carnivoræ 54; aquilarum, 55 quæ
 dege-

degeneres 56 pullorum 57 *pulos* abiciunt; 58 gryphum,
59 *grypum*, qui similes sunt corpore, *corpus*, leonibus,
60 *leonum*, alis 61 & facie, *alas & faciem* aquilis,
arum; Arabici 62 *ca* phœnicis 63 qui *qua* dicitur re-
vixisse 64 ex cineribus 65 suis, postquam 66 vixit sex-
centos 67 annos, *annis*, imo etiam vespertilionum, 68
qui alati 69 sunt, *it. qua alata sunt* 81 & quadrupe-
des 70: Observarunt 71 etiam discrimen 72 anguim, 73
serpentium, serpentum, qui, *qua viro* 74, suo non tan-
tum perdunt, 74 sed & sibilus 76 *sibilum* eorum, *ea-*
rum terret 77 nos; *cerastarum*, 78 qui octo cornua in
capite habent, colubrorum 78 *brarum*; naticum, 79
qua qui natant, 80 *cenchrimum*, 81 qui recto tramite la-
buntur, 82 cum alii convolvuntur in spiras, 83 cum
serpserant *a*, *repsent*, *sepium*, 84 qui inprimis le-
thiferi sunt 85

§. 30. Qui scrutati 1 sunt pelagus, 2 pelagum,
quot 3 miracula 4 repererunt? 5 *reperita sunt ab iis*
halæces 6 sunt dignæ 7 notatu, 8 *quas novemus, qua*
notentur, ut notentur, notari ob multitudinem, 9 ce-
te 10 notanda sunt, *ceti notandi*, ob magnitudinem 11
nam teste Plinio, 12 *secundum Plinium, testimonio*
Plinii 12 cetus 13 captus, 14 qui longus 15 fuit sex-
centos 16 pedes, 17 *sexcentis pedibus, sexcentorum*
pedum, & latus 18 amplius 19 trecentos 20 *pedes.*
pedibus, prodiderunt 21 polypum 22 polypo-
dem exoffem 23 esse, & pro 24 ossibus 25 habere
duram 26 cartilaginem 27. adhæc 28 colorem 29
congruere 30 illi loco 31, ubi est, *in quo est*: Inter
32 gemmas 33 quanta est diversitas 34 tam 35 colo-
rum, quam 36 dotium 37: Amethystus 38 notanda,
39 quia restitit 40 ebrietati 41, quoties 42 admota 43
fuit umbilico, 44, sic & Chrysolithus, 45 Sapphirus
46 Topasius, 47 pretiosæ 48 sunt, propter colores &
diversas 49 dotes 50, Crystallus 51 pellucida, 52 *cri-*

stallum pellucidum est instar 53 *vitri: Beryllus* 54 *Carbunculus* 55 *ópalus* 56, *Smaragdus* 57 *præditi* 58 *sunt alii dotibus:* 59 *unguis* 61 *humanus* 60 *habet magnum instar* 62 *ónychis* 63 & *Sardónychis* 64 *qui qua reperta* 65 *est primum in Sardinia: Jaspis* 66 *æstimata* 67 *est pluris auro: Nihil vero durius Adamante.* 68 *Adamas durissimus* omnium. *Pumex* 69 *porosus* 69 *porosa est notandus, da,* quod innatat 70 *aquæ: marmore Pario* 71 *nullum est melius, sed magnes* 72 *magnes autem* mirificissimus 73 *mirificentissimus,* est omnium, quia attrahit 74 *ferrum* 75 & *vertitur* 76 *polum* 78 *versus* 77 *in, ad polum versus.*

§. 31. Philosophi autem non contenti 1 *sunt scire historiam rerum, sed eunt* 2 *inquisitum* 3 *inquirere,* quæ sit vera 4 *origo* 5 *rerum,* 6 *quæ causa* 7 *vaporum,* 8 *nubium,* 9 *tonitruum,* 10 *tonitrûm,* *lapideorum* 11 *imbrium,* 12 *nam legitur pluuisse* 13 *lapis,* 14 *lapidem, lapide,* qui 15 *halo* 16 *orta* 17 *sit,* qui *nox* 19 *obscura* 18 *fiat,* 20 *super* 21 *horizontem* 22 *nostrum, ante nostro,* cum sol occidit, 23 *cur cœlum rubeat,* 24 *cum occasurus est* 25; illi evicerunt 26 *dari* 27 *antipodas,* 28 *des;* ostenderunt 29 *arctos* 30 *duas, majorem* 31 *minorem* 32 *nunquam* 33 *occidere: non tamen detexerunt* 34 *originem* 35 *eclipsium lunarium & solarium,* 36 *sed etiam prædixerunt,* 37 *quando futuræ sint,* 38 *ut etiam quando* 39 *planetæ* 40 *oritur* 41 *sint, & occasuri ræ,* sed hactenus 42 *nequiverunt* 43 *prædicere* 44 *cometas* 45 *orituros ras, esse, orituros fore,* neque hic *sublitterunt* 46 *sed altius inquisiverunt,* 47 *quæ sit natura animæ* 48 *nostræ, animai,* 806 & *præstantia,* 49 *nam animabus præstamus* 50 *animantes,* 51 *animanteis, animantis* 806 *it. animantibus: animantes enim sunt expertes* 52 *rationis,* 53 *animantia sunt expertia rationis,* nos autem sumus *participes* 54 *rationis, imo etiam inquisiverunt naturam reliquorum* 55 *spirituum,* 56 & *supremi* 57 *Numinis.* 58
Quæ

Quæ consideratio 59 digna 60 est unoquoque 61 homine,
uniuscuiusque hominis, decet unumquemque hominem,
homini unicuique, cuivis, cuilibet.

§. 32. Debemus etiam multum 1 illis, qui incubue-
 runt 2 in, ad Geographiam, *Geographia, a quibus incu-*
bitum est in Geographiam, & definiverunt, 3 quas ter-
 ras Tétones, 4 Sáxones, 5 Allóbrogēs, 6 Amázones,
 7 Lacónes, 8 Burgundiónes 9 incoluerint, 10 qui fines 11
 fuerint Phrygum 12, Thracum, 13 Arabum 14 Samni-
 tium, 15 Arpinatium, 16 Vejentium, 17 Afrorum, 18
 Cretensium, 19 Achivorum, 20 Achivum, Lesbóorum,
 21 quæ gentes 22 fuerint vicinæ 23 & finitimæ illis *illorum,*
 quas urbes alluat 26 fœcundus 24 Euphrates, 25 cum ra-
 pido 27 Tigride 28 *fluvius* 33 *Euphrates,* qui regiam
 interfluxit & secuit, 29 quod Pontus 30 sit situs 31 super
 32 Pontum Euxinum, *Ponto,* inter 33 Halym 34 *Halym*
 & Colchidem 35 *Colchida, it. Halym & Colchidem in-*
ter, 36 quod Hellepontus 37 jam antiquitus dispescue-
 rit 37 Europam & Asiam: ubi Nar infusum 38 sit Tiberi,
 39 *Tibri, Tibridi scil. flumen & Nar infusus sit (scil.*
fluvius: quod iracundus 40 Adria 41 dictus sit ab Adria
 urbe,) quæ adjacet 42 Adriæ, *Adriam:* Insuper 43 crue-
 runt 44 quæ gentes accoluerint 45 singulos 46 fluvios,
fluvii 47 *qui populi fuerint accola,* cur migrarint
 a sedes suas. Neque hoc tantum, sed etiam multa
 notabilia 48 observarunt, exempli causa, quod Allia fue-
 rit funesta 49 *scil. aqua,* Romanis, & funestus *scil.*
amnis, quia exercitus eorum a Gallis Senonibus 50
 fusus 51 est à Brenno Duce eorum, *quod brennus fu-*
dit exer. itum, Aniënem 52 ductum 53 esse Ro-
 mam per aquaductus 54 ab aquilegibus 55 *quod*
aquileges duxerint; quod Tanais 56 effusus 57 sit in
 paludem Maorin 58, quæ maxima est paludium, emensi
 59 sunt, quis sit profundissimus 60 omnium lacuum
 61

61 ex omnibus lacubus, inter omnes lacus; quod Delus, Insula Delus 833 celeberrima 62 sit Cycladam, 63 quod Latona ibi pepererit 64 gemellos 65 Apollinem & Dianam, Apollo & Diana parti sunt, nam uno partu 66 enixa est 67 ambos 68 ambo. Pharus prope 69 Alexandriam est clara 70 celsa 71 celfo Pharo 72. Sicilia celebris 73 est Aetna ignivoma 74 ignivomo, scil. monte. Olympus creditus 75 est sedes 76 caelitem, caelituum 802, caelicolarum, caelicolum, 77 sedes est credita, quia est tantae celsitudinis 78 tanta celsitate, ut vertice 80 tenus 79 nullae nubes pertigerint, 81 & supra 82 verticem nulla avium, ex avibus sublimeretur 83: Pelion quidem praaltum 84 praaltus scil. mons, uti etiam Ossa praecelsa, 85 sed tamen Olympus magis arduus 86 est illis, quam illi & creditus 87 est esse mons maxime arduus omnium, inter omnes, ex omnibus it. creditum est Olympum esse maximum. Multi vero non satis habent 88 esse gnaros & locorum, gnari 843 ex libris, sed etiam ipsi peragraverunt 90 urbes, peragrati sunt, 840, urbes peragrati sunt magno impendio 91.

§. 33. Non sufficit 1 etiam scire nomina 2 urbium, 3 civitatum, civitatum, 803 aut 4 quot miliaria 5 quot stadia 6 quot passus 7 quot millia 8 passuum, Milliaris, stadiis, passibus, millibus passuum, quoties mille passibus distet 9 ab iis urbibus, an cis, citra 10 fluvium, aut trans, ultra 11 fluvium jaceant 12: Sed dignum est: a scire, scitu, Romae fuisse sedem & domicilium 13 Imperii Romani 14, & urbem 813 late dominatam fuisse a late dominam fuisse; 810: Corinthi 15 Corinthiacum 16 aet 17 ortum esse, Lacedaemone 18 Lyncurgum aetas 19 leges 20 sanxiffe, condidisse, iussiffe 21 leges sanctas, conditas, iussas esse, Massiliae postea 22 floruisse 23 Aetia liberalium artium, 24 uti ante floruerunt Athenis inventricibus 25 artium

artium liberalium; quo circa 26 multi Romani, *Romanorum*, ex *Romanis* miserunt 27 filios Massiliam, uti quondam 28 Athenas erudiendi causa, 29 erudiendos; Massilia tamen everfa est 30 à Julio Casare, quia portas 31 claudit, 32 cum Massilia tetendisset 33 in Galliam 34 *Galliam* 833. Delphi 35 fuerunt clari 36 oraculo 37 Apollinis, qui Delphis oracula reddidit, 38 quapropter multi Delphos profecti 39 sunt, consultum 40 Apollinem, *consulturi, ad consulendum, consulendi causa, ut consulerent, consulere*. Carthagine Dido regnavit 41 atque ibi fuit sedes 42 Didonis, *Didus*, cum fugisset 43 Tyro fratrem Pygmalionem, *na*. Carthaginem, *ad Carthaginem* Æneas appulit, *appulsus est*, 44 cum Ilium 45 captum, *capta* 46 & everfam, 47 *everfa esset*, (scil. *urbs*) Carthagine transvectus 48 est in Siciliam 49 *Siciliam*, ex Sicilia *italiam, in Italiam* 50 Pessinus erat clara templo Cybeles, quæ credita 51 est, esse Mater Deorum, *quam creditum est, esse Matrem Deum*. 52 Rhamnus fuit quidem parva, 53 nam fuit exiguus 54 vicus, 55 sed incluta 56 *incluta* 807 templo Némefis, *ios, eos*: Hippo clarus, clara Augustino, qui oriundus 57 fuit, *ortus fuit* Hippone. Sulmo fuit celeberrimus 58 *celebris* Ovidio, qui in 819 *ex eo: inde* 812 oriundus fuit, & ideo Sulmonensis 59 cluit; 60. Narbo nominatus est Martius 61 *Martius* 802, quia Cæsar imposuit Colonos β *coloni* *impositi sunt à Casare* ex legione Martia: 62 Saguntum 63 celebre obsidio 64 Hannibalis, & Saguntinæ famis 65 *famis causa, 66 causa famei*. Tibur à Tiburto cognominatum 67 *nata*, qui erat natu maximus 68 *major* 815 fratrum, qui id, *eam* una 69 condiderunt 70. Anxur clarum, *clara* 71 candido marmoree 72 Præneste, 73 nobile 74 Sacris 75 fortunæ, *Dea fortis* 76, Susa 77 fuerunt sedes Regum Perlarum, uti Hierosolyma 78 fuerunt Regum tribus 79 Judæ, *Hierosolyma*

lyma tuit, quod *Sacra* 80 *Biblia* 81 prodiderunt & testes sunt 82. *Næ* 83 illi iucundi sunt 84 *auditu* 85 *illos audire iucundum est*, qui condiderunt 86 suos sermones 87 talibus scientiis. 88

§. 34. Sed & *scæmininus*, *sequior* 1 *sexus* 2 *scæmininum*, *sequius* *sexus*, *secus* habet 3 sua studia 4, nec temere 5 *materia* 6 *materies* differendi deficit 7 *scæminas*, *nis*. Illæ non deficiuntur *materia*, *materie*, & cum mulieres 8 *græcæ* 9 fuerint in primis 10 *imprimis* disertæ 11 & promptæ 12 *lingua* 13 ante *ultra* 14 *mares* & alias *scæminas*, quid rebimur 15 intactum reliquisse, 16, cum *Leschen* celebrarunt 17 ad fontem *Cassotidem* 18 *Cassotidis*, ubi 812 *ad quem* solitæ 19 sunt convenire 20 conferre *seria* & *joca* 21 *jocos*? *Sine*, procul 22 dubio 23 garriverunt 24 *mox* de *supellectile* 25 *varia*, quæ opus est, 26 *qua opus est*, *usus est*, *quam opus est*, de *supellectilibus* vicinarum, 27 quod *supellectilia* hujus sint splendidiore 28 *justo*, *illius* *nimum*, *nimis* *vilia*, 29 *mox* de *Eliaca* 30 *byssò* 31, *cujus* *fila* 32 *firmiora* 33 sunt *funibus* 34 *spartacis* 35, *quam* *funes* *spartaci*; *mox* de *Carbaso* 36 *Hispanica* 37, *co*; *Alia* *rogat* 38 *vicinam*, *quanti*, *quanto pretio* *mercata* 39 *sit* *ulnam* 40. *Alia* *questa* 41 *lintheum* 42 *esse* *carum* 43 *supra* 44 *modum* 45. *Alia* *laudat* 46 *forores* *lódices* 47, *quas* *avia* 48 *sua*, *eius* 319 *nevit* 49, *mappas* 50 *quibus* *proavus* 51 *stravit* 52 *mensam*, *mensa* *strata*, *mantilia* 53, *quibus* *tersit* 54 *manus* 54 *suas*, *absterfit* 54, *manus* *tersa* 55. *Alia* *ancam* *pelvim* 56 *laudat*, *cui* *inscriptum* 57 *incisum* *nomen* *atavi* 57. *Alia* *meminit* 58 *telæ* 59 *sua*, *quando* *exorsâ* 60 *sit* *eam*, & *quanto* *spatio* 61 *temporis* *pertexuerit* 62. *Alia* *instituit* *sermonem* 63 *de* 64 *acubus* 65, *quæ* *maxime* *idoneæ*, *idoneissima* *nendo* 66 *telam* 67, *ad* *nendum* *telam*, *nendæ* *telæ*, *ad* *nendam* *telam*. *Alia* *rogat*, *interrogavit* 68 *vicinam*, *quarit* *ex* *vicina* *quot* *gloriam*
glo-

glomeribus 69 filii duplicati 70 *usa* sit, *quot glomos, glomera usa* sit. 71

§. 35. Alia carpsit 1 municipem 2 suam, quod negligens 3 sit rei familiaris 4, quod raro 5 domi sit 6 suæ semper alienæ 7; mox extulit 8 aliam civem α , eam esse bonam matrem familias, *familia*, 9 explicuit, *explicavit*, 10 etiam officia matrum familiarum 11 *familia*. Alia protulit 12 aliquid 13 novi 14, *quid novi*; mox 15, unas 16 binas 17 ternas 17 nuptias 18 celebrandas 19 esse, *celebratum iri*, hac vel sequente 20 *ti*, hebdomade 21 *hebdomada*, quod filia 22 vicina nupta sit 23 *nupserit* mercatori diviti 24. Narravit 25 de die sponsaliorum, *sponsalium* 26, de annulo pronubo 27 quem Sponsus 28 donavit α Sponsæ 29, *quo Sponsus donavit sponsam, quo sponsa donata est, qui sponsa donatus est*. De in aure, 30 de monili 31 *colli, collo* 317, quanti 32 *quanto, quanto pretio emtum* 33 sit. De dote 34, quæ dicta 35 est Sponso; alia contradixit 36 & contendit 37 Sponsum duplo plus 38 debere 39 quam possideat 40 nec esse possessorem 41 domus 42 ideoque raro domi suæ esse: quod timeat 43 creditores, *sibi à creditoribus*, illum fuisse magnificentiorem 44 & munificentiorem 45 solito & justo 46, imo multo 833 magnificentissimum & munificentissimum omnium civium, 47 civitatis totius, *tota* 48 non continuo 49 ditissimos 50 esse, qui magnificentissimi sunt, sæpe ditiores fuisse opinione 51 nostra, & omnium spe 52, qui vili veste 54 *vestem* induti fuerunt. 53 Rem 55 mercatoris 56 fore, *futurum esse* 57 meliore, *meliori* loco 58, si vixisset 59 messe tenus propria 60, nunc vero metuenda 61 esse, ne foro cedendum 62 sit. Alia quæstæ est de servo comedone 63 & tamen segni 64, quod herus 65 adegerit 66 eum mastryge 67 ad laborem 68. Alia quæstæ est de serva 69, eam tarde 70 redivisse, *redidisse* 71 domum 72, cum domo missa 73 fuisset obsona-

sonatum 74 *obsonatura*, *obsonandi causa*, eam oportet
75 & *oportet* esse amatorem 76 suum, mansisse 77 aut
praestolatam 77 esse alias servas, *aliis servabus*, aut ste-
tisse 802 restitisse 78 ad, *apud* 79 circulatorem 80.

§. 36. Alia quaestio est, servam suam attulisse 1 a Ianio,
Ianione 2 sex 3 aut octo 4 pondo 5 carnis 6 de macro 7 bo-
ve, 8 aut macra bove, ut vix 9 esui fuerit 10, *vesca*, ut con-
dienda 11 fuerit aromatibus, 12 *aromatis* aut sinapi 13
adhibendum 14 *sinapis adhibenda*; Alia narrat suam
coquam 15 prisca 17 lécytho 18 pinguiorem 16 fuisse,
obiter 19 verrisse 20 culinam 21; Alia narrat, quomo-
do servas suas exercuerit 22, *serva exercita sint à se*,
quot colos 23 plenas *plenos* exoneraverint, 24 *quot coli*
exonerati, ta sint, quot boves 25 mulserint 26 *multae*
sint, quæ retulerint, *retulerint* 27 uber 28 distentum 29
lacte, 30, quot caseos 31 presserit 32 per hebdomades, *das*
singulas, quod carnes 33 saliverit 34 *salierit*, *carnes*
salsa sint pro 35 familia, 36 cur carnes asperferit sa-
le, *carnes aspersa sint sale*, *asperferit salem carnibus*,
sal aspersus sit, *aspersum sit carnibus*, quod iusse-
rit 37 coquam, *coqua*, coquere pultem farinaceam 38
iusserit à coqua coqui, ex polline 39, quem promisit 40
ex cella penuaria, 41 *penaria*, *qui promptus est*; Alia
rogat 42 vicinam, num 43 cucumeres 45 legerit condi-
tui 44, quo pacto 46 condiendi sint; Alia quaestio est de
penu 48 consumto, *consumt* 47, *de penore*, *peno*, *penu*
consumpto, brevi tempore; 49 coquam nimium 50 bu-
tyri, 51 *nimis aromatatum* 52 *torum*, indidisse 53, ci-
bis 54. Alia rogavit 55 suam civem, num prospexerit 56
lignum 57 sibi contra 58 *savitiam* 59 *hyemum*, 60
lignum prospectum sit illi. Alia quaestio est fures 61 sub-
repsisse 62 in domum suam, sub 63 *vesperam*, *vespe-*
rum, *sub vespere*, *vespera*, *vespero*, 64 & latuisse 65
sub 66 lecto 67, aut post 68 tabulas 69, noctu 70
aperuisse 71 *riscos*, 72 *cistulas*, *cistellas* 73 *clave adul-*
teri-

Terina 74 & clephille, 75 *abstulisse* 76 vestes, 76 aliaque
 obvia 77 vasa & obice 78 remoto, *remota*, 79 se prori-
 puisse 80 foras 81 domo, *ex domo*, & evasisse cum vestibus
 & vasis 82. Alia, fures effregisse 83 clathros 83 ferreos,
effractos, aut fores 84 ipsas ligneo 85 veste, 86 sed ma-
 nifestos 87 esse & deprehensos furti, 88 quia homines 89
 senserunt 90.

§.37. Alia quæsta est, se ante 1 aliquot 2 annos 3 *aliquot*
ante annis orbatam 4 esse una aut duabus 5 filiabus *filiis*,
 quæ jam nobiles 6 fuerunt. Alia, se amplius 7 annum,
anno mceruisse 8 bimestrem 9 trimestrem 10 filiolum, 11
 quem ipsa lactavit, 12 cariores esse liberos, 13 *prolem*,
sobolem cariorem 14 esse matribus, quos ipse lactarunt,
 15 quam qui nutrices 16 suxissent, idque se ægrius tulisse,
 17 quod municeps 18 sua gravisa 19 & lætata sit orbitate
 20 sua, *orbitatem suam*. Alia amisit 21 filiolum bimulum
 22 trimulum 23. Alia perdidit 24 bellum puerulum 25
 sexennem 26, septennem 27. Alia quæsta est de Xantippe,
 quæ habitat 28 in proxima vicinia 29 *vicinia proxima*,
 quod iras gesserit 30 cum omnibus, quod ambage, 31 *am-*
bagibus, per ambages elicuit 32 ex servabus 33 alienis
 quid gestum 34 esset domi alienæ, quid ederint 35 & bibe-
 rint 36 quod maledicentissima 36 sit, imo maledicentissi-
 ma maledicentior sit, maledictis 39 nunquam 37 absti-
 nuerit, 38 *se abstinuerit*, nemini pepercerit, 40 ne opti-
 matibus 41 quidem, *parsum*, *parciturum sit optimatibus*,
 sed detraxerit de fama 42 optimatium & *atum*, æque ac
 municipum 43 *civium* 43 *suarum detractum sit de fa-*
ma. Alia quæsta est de cive sua futili, 44 cui commi-
 serat 46 omnia arcana 47 & eam celaverat 45 nullam
 rem, *arcana commissa sunt*, *qua celata erat nullam*
rem, quod omnia effutiverit. Alia queritur de iniqui-
 fate 48 opificum, 49 artificum 50 mercatorum, quod
 omnia indicent 51 pluris 52 æquo, 53 sæpe duplo 54
 pluris, cum aliquid locavit faciendum, adhæc 55 sto-
 machentur 56 emtorem, si licitetur, *liceatur* 57 *minoris*,

C

minus.

minus. Alia dixit, se melius conciliare 58 a Judæo, quam tribuli, 59 nam etsi triplo pluris 60 indicavit merces 61 quam licent, 62 tamen addixisse 63 minoris, *minori pretio* 64. Alia regessit 65, merces a Judæis quidem solere minoris 66 venire, 67 sed plerumque 68 fucosas 69 esse, se malle 70 pluris 71 *majori pretio*, imo dimidio carius 72 emere probam mercem 73. Alia ait, se malle emere in auctione, 74 quam in mercatu, 75 illic vilissime 76 emi, sæpe centum denariis 77 quod esset mille denariorum. Alia quæstæ est de habitatione 78, quod habitet domum, *in domo*, quæ esset exposita 79 imbribus, 80 fores 81 pervias 82 esse vento 83. Alia fetidos 84 cimices 85, alia culices 86 malos infestare, 87 quod sita 88 sit juxta 89 *ad fluvium*, *flumen*, aut quod sonitu 90 & crepitu 91 forium, *forum*, 93 vicinarum 92 exterrita 94 sit somno, *e somno*, 95 cum vix obdormivit 96. Alia narrat, quod somnium somniaverit 97. Alia somnium coniecit 98 *interpretata* 99 est, *somnium ab alia conjectum est interpretatum* 257.

§. 38. Qui autem auscultaverunt 1 sermones, 2 sæpius, 3 *sapicule* cognoverunt 4 caractères 5 animi ejus, qui disseruit, 6 nam exempli gratia, qui crebro meminit 7 fortis 8 & usuræ 9, *sortem*, *usuram*, *de sorte*, *usura*, *fœnore* quot 10 millia 11 mercator a se mutuatus 12 sit, *quoties mille*, quot millia mutuaverit 13 Judæo, quod civis opposuerit sibi pignori 14 domum, pratum, 15 hortum, 16 *domus*, *pratum*, *hortus oppositus sit*, *opposita sint pignori*, quantum 17 numerum 18 collocaverit 19 in prædio 20, quanti, *quanto* locaverit 21 domum, non est difficile 22 collectu, 23 *colligere non est difficile*, quod avaritia 24 incesserit 25 animum & *animo* 559 & invaserit talem virum. Qui vero mentionem facit 26 artocreatum 27 *de artocreatibus*, caponum, *caporum*, 28 *de capis*, *caponibus*, linguarum pavorum 29 *pavonum*, de jecore, *jeci-*

jectiore, hepate 30 mullorum 31, anserum 32 de conchiliis 33 quo littore 34 capiantur 35 optima, aliisque deliciis, 36 qui narrat sic editur 37 *estur apud* 38 *illum*, sic bibitur apud alium, ac narrat quod apud Titum pranderit, *pransus sit* 39 lautum prandium, 39 apud Paridem, *darim, rin*, 40 Agamemnonem, *na*, Demosthenem, *nea*, Chremem, *Chremetem, Chremeta*, cœnaverit *cœnatus sit* 41 opiparam cœnam 42; quanta voluptate 43 sorpserit 44 *sorbuerit* calices 45 magnos, quomodo repletus 46 fuerit vetere, *ri*, vino 47 *veteris vini*, quomodo ingurgitaverit 48 alios vino, ut partim 49 eorum vomuerint 50, partim eorum depositi 51 sint, pars 52 bene pota 53 redierit 54 *pars bene poti* 836 *redierint domum*: quo cratere 55 combiberint 56, compotaverint, quod depleverint 57 & exhauserint amplius denas 58 aut vicens 59 amphoras 60 vini, quod avus 61 condidit 62 quod totus dies, *diebus* luserit 63 alea, *aleam* 64, tesseris, *tesseras*, 65 & noctes triverit, *teruerit* 66 chartis luforiis 67, quod stertuerit, *stertuerit* in 68 mediam, *um diem* 69 ad ipsum meridiem, & cum collibuit, 70 *collibitum fuit*, surrexit cubitu 71 quod experrectus 72 arserit 73 *sic* 74 ita, ut zytho 75 aut frigida 76 eam vix restinxerit 77.

§. 39. Qui crepuit 1 quod cum 2 rivali, *le*, 3 *rixatus* 4 *sit* in lupanari, 5 quod ille sua *suum* Glycerium 6 amplexus 7 *sit*, quod epistolium 8 *ipfi, sibi* 819 *sit* redditum 9 ab Amaryllide, 10 in quo scripserit quod arserit 11 desiderio 12 *sui, ejus*, quod timuerit, 13 ne odio 14 *sui, suo* 819 aut negligentia 15 *sui, sua* 819 non reverterit 16 *reversus sit* definita 17 hora 18 aut quod ventura sit, *se venturam, venturum esse*, quid responderit 19 ad litteras, *respondit*, 822 quod pariter flagret desiderio ejus videndæ, *videndi* quis non intelligit 20 omnibus tacentibus 21 *it tacente* 844 cum esse heluonem 22 gulonem 23 gurgitem & voraginem 23 patrimonii 24, natum abdomini

25 suo, non gloriae ulli, *ulla*, & postquam 26 vitam jucundissimam 27 vixit 28, illudit 29 pecuniae & *pecuniam*, quodidie auro & argento fulsit 30 se amicitia 31 *amixit* bombyce 32 Asiatica, delibuit 33 capillum, 34 balano, 35 & oleo redolenti 36 balsamum, aliquando redactum iri 37 ad pauperiem, *paupertatem* 38 & eum fore Irum, qui potuisset esse Cræsus 813 atque cum prodegerit 39 atque effuderit omnia, & dolia 40 ad 42 ipsam fecem siccata 41 fuerint, tum derelictum iri 43 a suis compotoribus 44. & ludibrio, 45 derisui 45 & ostentui fore 46 & oblitum panulis *a* incessurum *β*: Quod merito ei contingit, 47 quia iuit 48 se perditum, pessumdatum 49 & talis amicitia 50 raro diutius mansit, duravit, 51 quam olla 52 fervit, ferbuit, 53 Caesaris ambitio 54 eluxit 55 ex honoribus, 56 quos ambiebat *ambibat* 57 804, ambivit enim summos honores 58 per fas & nefas 59 & ex versibus Euripidis, quos ille semper fertur, *aicitur* in ore habuisse, 60 *illum habuisse* dicitur.

§. 40. Quanquam 1 vero singulae 2 disciplinae 3 & artes sunt dignae 4 laude 5, *laudis, quae laudentur, ut laudentur, laudari*, tamen maxime necessariae 461 *necessarissima* 6 sunt Theologia, 7 Jurisprudencia 8 & Medicina 9: Theologiam jure 10 dixeris 11 scalam 12 caeli, 13 ducem 14 vitae, 15 parentem 16 virtutum, & expultricem 17 vitiatorum 18, liberatricem *β* animorum 19: Quotquot 20 etiam existerunt 21 veri 22 Theologi, excubuerunt 23 pro 24 animabus 25 suorum. Jurisprudencia quoque utilis, *utile* 26 (*scil. quid*) nam verus jurisperitus, consultus, 27 *jureperitus, consultus*, sine dubio 28 *procul* 29 *dubio*, praclare 30 meruit, *meritus est* 31 de Republica, 32 qui temperavit 33 Rempublicam aequis 34 legibus 35, fuit antistes 36 jurium 37 arbiter 38 litium, 29 defensor 40 opum & facultatum 41 *tatum*, qui defendit 42 jura 43 civitatum 44, *a quo jura defensa sunt*. Qui tulit 45 *terulit*, 801 leges hereditatum 46 *tatum*, do-

tium

rium dandarum 46 gradus 47 affinitatum 48 *tatum*, & propinquitatum 49 *tatum*; atque ostendit 50 quis sit hæres ex asse, 51 quis ex deunce, 52 dextante, 53 s. de cunce 53 dodrante 54 besse 55 septunce 56 aut semisse 57 quincunce 58 triente, tresse 59 quadrante 60 sextante 61, tandem 62 qui exheredes 63 sint qui adjudicavit 64 cuius 65 *cuique*, *cuilibet*, suum; 66 *cuja* 67 domus, *cujum* pecus 68 *cujus* ager 69, *cujus* pratum 70 num 71 domus sit 72 vicini, 73 num *ager* sit meus, pecus tua, *tuum*, an alius, an pratum nostrum, aut aliorum sit, qui ostendit officium, 74 sequestrium, *trorum* 75 vadium 76 qui sponderunt 77 pro 78 aliis, *a quibus sponsum est* & in se receperunt, 79 se præstituros, præstaturos 80 esse damnus: officium 81 prædum, 82 qui caverunt 83 prædiis 84 suis pro 85 redemptore 86.

§. 41. Qui prohibuit 1 vim 2 a plebe 3 vis prohibita est a plebe, prohibuit plebem a vi, plebs prohibita est a vi, vicissim 4 coercuit 5 vulgus 6 *vulgum*, tuitus 7 est dignitatem 8 procerum; 9 optimatum *atium* 10 primatum *atium* Qui cognovit 11 causas 12 litium 13, *quæstum* 14 *a quo causa cognita sunt*, & attulit remedium 15 *questibus*, *questibus* 16 exempli causa, si quis defraudavit 17 suos *suas* operas 18 & mercenarios mercede 141 sua, si operæ defraudati sunt, aut fucosas merces 20 vendidit, venundedit 19 carius 21 iusto 22 *pluris*, *majori pretio*, iusto, s. *merces vendita*, *venundata sunt*, & alter 23 *questus* sit, se calvi, 24 calvier 804 cum quis iniqua 25 lance 26 pependit, appendit 27 quid, *quid appensum est*, aut iniqua mensura 28 admensus 29 est, aut alia ratione 30 alium privavit 31 bonis suis, *alius privatus est*: cum quis alium incesit 32 convitiis 33 lapides ingestit 34 *ingesti sunt lapides*; aut delibuit 35 aliquem cœno 36, delibutus est cœno, aut quocunque modo læserit, cum civis arguit & accusavit 37 civem 38 *municeps* municipem, furti, 39 *de furtio* adulterii, *rio* 40 raptus 41 virginis 42 cum rapuit 43 filiam 44 aut propinquam 45 *filia rapta sit*, aut insimulavit 46 alio crimine 47 de

crimine, qui cognovit 48 *lyngraphos*, *phas*, *pha* 49 cum creditor 50 urfit 51 debitorem 52 *debitor urgetur a creditore* ad solvendum 53, qui non est par solvendo, *solvere* 81, non est solvendo it. *solvendo* 806 & repollicit 54 ac flagitavit 54 debitorem, *a debitore caput*, 55 quod ei mutuavit, *mutuum vel mutuo dedit*, 56 in unum mensem 57 duos, *duo*, aut tres, quia non tantum rogavit 58 eum pecuniam, de pecunia, rogatus est pecuniam, humillima 59 prece, 60 & dixit se animam debiturum 61 ipsi, si se juverit 62 id, *in eo juvaverit*, in eo adjutus fuerit, ac pollicitus sit 63 intra 64 octiduum 65, mensem, aut bimestri 66 trimestri 67 spatio 68, tribus mensibus, *in duobus mensibus*, post 69 quadrantem 70 anni se soluturum, 71 aut abhinc 72 annum, *anno* repromisit 73 tantundem pecuniæ 74 *tantundem pecuniæ summam* 75 præter 76 usuram 77 sed insuper 78 etiam juravit, *juratus est*; 79 cujusmodi 80 exempla 81 non desunt 82.

§. 42. Qui examinaverit 1 litteras cambiales 2 argentariorum 3, qui campserunt 4 & pronunciavit 5 jure cambiali 6, si forte 7 periculum 8 est, eos cessuros foro 9 & alia ejus generis 10. quis enim esset recensendo 12 par 11 omnes lites 13, quæ transigendæ 14 sunt judici, *a judice* 15, *quas transigendum est, transigendum est*: 807 quis igitur dubitet 16 judicem bene meritum esse 17 de Republica, 18 *quin judex bene mereatur*, qui diligenter cognovit 19 & audivit tam 20 accusatorem 21 quam reos, 22 quicquid 23 hi protulerint 24 se purgandi 27 causa 26 sui purgandi; secundum 28 leges 29 sententiam tulit 30, inauditum 31 *indicta causa* 31 neminem condemnavit. 32 Neque facile 33 est judicem agere, 34, nam judicis est 35 *sc. officium* non tantum certum esse 36 sui judicii 37 sed etiam oportet 38 cum esse vacuum 39 iræ 40 odii 41 *ira, odio* 41 *ab ira*, etiam ne temere 42 sinat 43 se flecti 44 *flecti* 804. humillimis 45 precibus 46, uti multi flexerunt judicem, cum provoluti sunt 47 genibus, ad

ad genua; sed omnibus idem 48 ut, uti sol 49 luxit 50 æ-
que 51 pauperi 52 ac, atque 53 diviti; 54 ideo etiam
leges sancitæ 55 *Sancta* 803. sunt & fixæ, imo incisæ 56
æri: 57 in primis caveat 58, ne accipiat 59 aliquid mu-
neri 60, uti multi corruperunt 61 iudices, & cæcaverunt
62 *multi corrupti sunt largitione* 63 ut faverint 64 inju-
sto 65 ut *fautum sit injusto, plus iusto* & aboleverint
66 *aboluerint* testamenta, 67 in gratiam 68 aliorum,
quæ debuissent esse rata: 69 ut conniverint 70 *connixe-
rint, connictum sit ab illis*, ut non reprehenderint 71
reprenderint 803 maleficos 72 ex fuga, nec protraxerint
73 ex latebris 74 in quas se abscondiderunt 75 *absconde-
runt*, & abstruserunt, 76 *in quas absconditi fuerunt &
abstrusi*, nec expoposcerunt 77 ex alia ditione, 78 in
quam profugerant 79 & domo ac bonis cesserant, 80
aut siverint, ut rei non obierint, *obiverint* diem 81 nec
se stiterint 82 iudici, aut tantum dieis causa 83 arces-
siverint 84 capitis 550, & multam irrogaverint 85, aut
plâne 86 absolverint 87 suspicione, *suspicionis* 88 qui rei
89 erant rei capitalis 90.

§. 43. Romani 1 fortiti 2 sunt iudices propterea,
3 & interdum 4 subfortiti 5 sunt alios pro illis, qui
visi 6 sunt esse suspecti 7, atque ita occurrerunt 8 cor-
ruptioni 9 *occursum est corruptioni*, sed vix 10 tali 11
iudici! qui ignovit 12 item pepercit 13 fonti, 14 a quo
ignotum est & parsum it. *parciturum* fonti, qui non op-
pulerunt 15 se impietati, 16 infontem 18 oppresserunt
17 aut siverunt 19 opprimi, 20 ut angatur animi, *mo-
nam olim* 21 ratio reddenda 22 est iis, *ab iis*, coram
23 tribunali 24 Dei. Verum tales auro contra cari
non sunt 25, qui ex æquo & bono 26 pronuntiarunt
27 uti obstrinxerunt 28 se iure jurando 29 *iusjuranda*
& sine respectu 30 Personarum 31 fontes 33 vinxerunt
32 dura compede, 34 *fontes vinciti sunt*, compescuerunt
35 & compresserunt 36 ex léges 37 multa 39 carcere 40.
verberare fuste 41 *fusti*, ignominiiis 42, damnauerunt 43

C +

capitis

capitis, *capite* 44 & plexerunt 45 *Capite*, 46 *damnati sunt capitis, plexi sunt capite*, quos testes 47 convicerunt 48 rei capitalis, 49 *qui convicti fuerunt rei capitalis*, qui fregerunt 50 crura 51 latronibus 52, *crura fracta sunt*, fauces fregerunt 53 furibus 54 *fauces fracta sunt*, hæc enim hodie est pœna 55 furum, olim namque damnati fuerunt dupli 56, tripli 57, qui coërcuerunt 58 scœneratores 59 *scœneratores coërciti sunt*, ne descœnerent 60 cives suos, qui fœnerati 61 sunt pecunias ab iis, & supellectilia 62 opposuerunt 63 pignori, qui restituerunt 64 in integrum illos, qui expulsi 65 sunt ab aliis possessione suâ, quos expulerunt alii, vi, per vim 66 qui represerunt 67 temerarios 68 ligatores 69 & adegerunt 70 ut impensas reddiderint 71 ad assem; 72 qui de 74 re frivola 75 aut per calumniam 76 scripserunt dicam 73 municipi suo, 77, qui abhorruerunt 78 ab omni injustitia 79 *horruerunt injustitiam*: quamvis etiam impii 80 acculent 81 severitatem 82 eorum, quod acerbius consuluerint 83 in eos, *consultum sit, in eos; animadvertent in eos, animadversum sit*, quod potuerint ignoscere 84 peccato 85 tuo, *ab eis potuerit ignosci*, ne unius quidem assis astiment 86 tales rumores: 87 nam qui conscius 88 est recti 89 sibi, non dubitet 90 quin omnes boni probent 91 severitatem, 92 *omnes probaturos esse, fore ut probent, ut probetur bonis, a bonis, severitatem probatum iri, probandam esse, bonis, a bonis*; Nam illi plerumque 93 nocuerunt 94 bonis, *ab illis nocitum est bonis*, qui pepercerunt 95 malis, a quibus parcitum, vel *parsum est malis*.

S. 44. Medicina non minus 1 salutaris 2 est *salutare* (scilicet aliquid est 3 43, quia tuetur 3 valetudinem, 4 immo 5 est magis necessaria 6 jurisprudentia, 7 nam interest 8 tantundem 9 omnium hominum, tam 10 divitum 11 quam 12 pauperum 13 conservari valetudinem 14 *ut valetudo conservetur, valetudo interest*, & mea ipse refert: 15 tantum, *tanti*, quantum quanti tua ipse,

ipſius, & noſtra ipſorum, non minus refert quam veſtra
 ipſorum, tueri 16 valetudinem, quam facultates, 17
 quia nulli volupe, item volup 80; eſt 18 agrum 19 eſ-
 ſe, nam medicina levat 20 dolores aurium 21 & *agros*
levat dolore, doloris, orium 22 offium 23 faucium 24
 dentium 25 cordium 26 ventrium 27 renum 28 urete-
 rium 29. Si quis difficulter minxit; 30 lienum 31 sple-
 num 31 femorum 33, hepatum 32 jecinorum 32 rami-
 cum, 34 feminum, 35 ficorum, 36 & genuum, 36 cru-
 rum 38 pedum 39 calcium 40 calcum, & reliquorum 41
 artuum, 42 *artum* 803; Si quis laborat 43 jecore, *ex*
jecore jecinore, jecinere, femore, rene, ſplene, corde,
 tendinibus, 44 *tendonibus*, artubus 45 ſi quis laborat
 periculoſo eriſipelate, 46 ſi quis languit 47 febr̄i, *febre*
 49 acuta 48 rapida, 50 quercera, 50 ruſſi, 51 ravi 52.
 Medici autem multum intereſt noſſe 53 cauſam 54 mor-
 bi 55, quid dolores civerit 56 *conceverit*, quo dolores
 56 conciti ſint, qua parte 57 quis dolores ſenſerit, 58
ſenſi ſint. Cur huic vox 59 rauſerit, 60 alius macruer-
 rit, 61, alius coſtabuerit, 62 alius in alium morbum in-
 ciderit: 63 refert 64 etiam ſua, *eius* ſcire, num mor-
 bus inveterarus 65 ſit, *inveteraverit*: hinc ſolent qua-
 rere 66 ab, *abs, ex agris, interrogare agros*, 67 poſt-
 quam arceſſiti 68 ſunt, aut eos inviſerunt, 69 quam diu
 70 decubuerit 71 qua parte doluerit 72 num alvus 73
 ſoluta 74 an adſtriſta 75 ſit, quomodo cibus 76, ſapue-
 rit 77 quo, quem veſcitur 78, num ſatis 79 manderit;
 80 & cum reviſerunt 81 num dolor remiſerit 82, quando
 calor deſerbuerit 83, *deſerverit*, quomodo requieverit
 84, nam quiete 85 *raquiete, requie* multi morbi levati
 85 leniti ſunt, morbi levarunt & leniverunt 810.

§. 45. Præcipue 1 obſervant 2 dies criticos 3
 impari, *impare* numero 4 num morbus accreverit, 5
 an decreverit 6, accommodant 7 morbo remedia 8, aliis
 præcipiunt 9 emeticum 10 nam multi ſe habuerunt me-
 lius & commodius 11 poſtquam 12 *cyomuerunt* 13 fel

14 bilem nigram *, *fel evomitum est*; alii cum purgarunt
 15 alvum 16; præcipiunt etiam diætã 17, nam alios ve-
 tuerunt 18 edere, *alii vetiti sunt edere* 19 carnem suillam
 20 vervecinã 21 739 & permiserunt 22 vesci 23 carne vi-
 tulina, 24 agnina 25 & aliis interdixerunt 26 omnem car-
 nem, *carne, caro interdicta est, interdictum est carne*
 33. Sæpe etiam interdixit omnia aromata 27 Indicum
 crocum, 28 piper, 29 Zingiber, 30 Croco, pipere, Zingi-
 bere & cæteris aromatibus, atis, quæ intendunt 31 calo-
 rem, uti & cepe, *cepas* 32 quia efficiunt 33 flatus 34 ven-
 tris; it. quam diætã observare 35 debeant, *qua obser-
 vanda sit, quam observandum sit* cum convalescerent, 36
 nam multi reciderunt, 37 in graviorem morbum, 38, qui
 non rati 39 sunt, se recasuros 40 esse: hinc præstat 41 fuge-
 re 42 cibos noxios, 43 imo & ærem noxium & gravem 44

§. 46. Ad medicinam referimus 1 merito 2 Phar-
 macopolas 3 & Chirurgoſ 4, illos oportet 5 esse peritos 6
 parandi 7 medicamenta, 8 tam ex metallis 9 ex sibi,
stibio, & ex gummi 10 quam herbis: 10 nostra hyssopus
 & um 11, & *hyssopum nostrum*, nardus 12 nostra & *nar-
 dum nostrum*, papaver 13 scatent 14 medicamentis, to-
 rum & ta 15 imo urtica 16 ipsa plena 17 est medicamento-
 rum 18, sola antidotus 18 quæ theriaca 19 dicitur, 20
quam dicunt theriacam, ex mille speciebus 21 fere con-
 stat, 22 quas cum Pharmacopóla miscuit 23 & coxit, *qua
 cum mixta sunt, mista, & coctæ*, frangunt 24 pestem
 25 viri: 26 non defuerunt 27 etiam antiquis 28 tempo-
 ribus chirurgi 29 qui medicati 30 sunt tubera, 31 *tube-
 ribus*, cum ulcus 32 invasit 33 guttur, 34 *gutturum*,
 cum fici 35 in podice ulceroso 36 excitati 37 equitatu,
 38 aliisque ulceribus 39 clunium, 40 cæterisque partibus
 corporis, dum fricuerunt 41 tubera *tubera fricta
 sunt, fricata* aut unxerunt 42 adipe canino, 43 can-
 ina, aut alia adipe, 44 foverunt 45 fomentis, 46
 aut moverunt 47 pus 48 emplastris, 49 quod illeverunt
illiverunt, illinerunt, 50 *illitum* veteri linteo 51 sic cu-
 rat

rat 52 fracturas 53 crurum, 54 & ossium 55 aliorum, & vulnera, *volnera* 207 totius corporis, donec 56 cicatrix 57 obducta 58 est: si autem vulnus prurit, 59 non fricandum 60 est, nam sæpe recruduit 61 cum refiectum 62 est; sæpe etiam sanarunt 63 morbos, cum secuerunt venam, 64 *vena secta est*, & eripuerunt 65 multos è faucibus 66 mortis. Varix 67 necessario secanda, *dux* cum intumuit 68 & dolores civit, *convivit* 69.

§. 47. Age igitur & matre 2, mi 3 Sofia, age 4 *agite*, *agedum*, *agitedum*, & matris 5 omnes mei, 6 *mi* discipuli, 7 quos amor 8 litterarum 9 impulit, & instinxit 10 ad studia 11, aut splendor 12 natalium 13 hortatus 14 est, tu Evander, *Evandre* 207. Matthæe, Curti, Joannes, Caspar, Dares, Pari & quotquot 15 vestrum sunt; hortatu 16 meo, & magistrorum 17 vestrorum nolite 18 negligere, 19 *ne negligite, negligatis, non negligatis, cavete negligatis* occasionem 20 discendi 21 artes, *discendarum artium*, 22 *discendi artium, ad discendum artes, discere*, à Parentibus 23 vestris missi 24 estis domo 25 in scholas, 26 comprehensum 27 artes, *comprehendere*, 28 *comprehensuri, ad discendum artes, ad discendas artes, discendi artes* 29 30, nolite 28 defatigari 29 legendo 30 libros, *legendis, legundis libris*, & audiendo 31 magistros, *audiendis, audiundis magistris*, eruditio 32 non est difficilis 33 comparatu 34 *ad comparandum, comparare eruditionem non est tam difficile*, si modo 35 cupidi 36 sitis discendi 37 scientias 38 *discendarum scientiarum & discendi scientiarum*; credite 39 mihi, quod sitis comparaturi 40 vos comparaturos esse 270 scientias, vos comparaturum esse, fore, scientias, comparassere 330 fore ut comparetis scientias, à vobis comparatum iri, 277 comparandas esse, fore, ut comparentur scientiæ, legendo 41 libros, *legendis libris*, & audiendo Præceptores, *audiendis Præceptoribus*, ea 42 aetate 43 estis, *id ætatis estis*, quæ est multo 334 aptissima 44 comprehendendo 45 artes, *comprehendendis artibus, ad comprehendendum*.

dum artes ad comprehendendas artes; nam juvenus, juvena 46 est capacissima 47 artium 48 & maxime docilis; 49 memoria 50 est maxime idonea 51 retinendo 52 artes, retinendis artibus, nec tam facile 53 obliviscitur 54 ea, eorum, quæ audivistis, audistis 803 & legistis; & facillime 55 recordatur 56 omnia, omnium, quæ didiceritis, 57 737 & persuadete 58 vobis, persuasi estote, vos ita messuros 59 esse, messurum 270, esse, sic a vobis messumiri, fore ut metatis, uti severitis: 60 737 vos afficietis 61 vestros parentes magno gaudio, 62 affecturi estis. Pater cum matre afficientur gaudio, 840 si audient, audibunt 276 vestram diligentiam & probitatem, audientes diligentiam; audita diligentia, incertiores facti diligentia, de diligentia, parentibus erit gaudio certioribus factis, nam vestris parentibus est curatio salutis vestræ & salutem vestram 818 & interest 63 parentum vestrorum non minus, minoris vos maxime assiduos 815 esse, ut assidui sitis, assiduitas 64 vestra, quam vestra ipsorum, quia interest 65 ad vestram salutem. 66 Itaque 67 fugite, 68 fugitate, fugietis, fugiatis, segnitiam 69, ceu, tanquam 70 pestem 71 juventutis, & omni cura 72 satagite, 73 satagitote earum artium, quas animus 74 est discere, discendi, quas in animo est discere.

§. 48. Non licet 1 vobis esse otiosos 2 & desidiosos 3 esse otiosos & desidiosos 817 sine summo 4 dedecore 5; Sed vobis, à vobis incumbendum 6 est in libros & satagendum literarum, & opera omnis navanda 7 literis: Sine 8 summo 9 dedecore 10 non potestis redire 11 domum 12 ignari 13 artium, & inanes 14 à mercatu 15 liberalium artium 16 nam otium, 17 pigrizia, 18 ignorantia 19 turpis 20 est, turpia sunt & dedecet 21 dedecent, inprimis 22 ingenuos 23 ingenuis: Vitabundi 24 autem tantam 25 turpitudinem 26 fugiunt, 27 fugient cupidinem 29 pravum, 28 pravam, & prava sodalitia 30; nam exemplo 31 sodalium 32 pravorum multi deflexerunt 33 à, de via 34 virtutis, 35 se deflexerunt 821 a multis deflexura est, & evaserunt 36

inlignes 37 nequam, 38 imo nequiores 39, nequissimis, 40
 ut non putes 825 eosdem esse, *eundem* 819 qui tamen visi
 41 sunt futuri adolescentes frugi, *quos visum est fore, fu-*
turos esse 42 viros frugi, 43 cum exceſſerunt ex ephelis,
 44 periclitantur 45 igitur mores 46 eorum, num boni
 ſint, quibus utentur, 47 priuſquam 48 antequam inceant
 amicitiam 49 cum iis, 50 *eis*; attente audiunt 51 præ-
 ceptores, quibus, *queis*, 305 parentes tradiderunt 52 eos
 erudiendos 53 artibus, *in artibus, quibus traditi ſunt à*
parentibus erudiendi: Eſtote dicto audientes 54 842
 magiſtris 55 non minus 56 quam parentibus veſtris, cum
 innuerunt, 57 retinetote 58 memori mente 59 quæ vo-
 bis ſuaſerunt, 60 aut diſſuaſerunt, 61 *quæ ſuaſa ſunt*
ab illis, & cum vos monuerunt 62 officii, *officium,*
 63 *de officio veſtro*, cum moniti eſtis officii, *officium,*
de officio; admonitio 64 ſit fixa animis, 65 in animis;
 nam ſunt loco 66 *vice* parentum, *pro parentibus* & cu-
 piunt 67 vobis, ac ſavent 68 & volunt conſultum 69
 ſaluti 70 veſtræ.

§. 49. Vos qui orti 1 oriundi eſtis illuſtriori 815 loco,
 2 debetis meminiffe 3 ſtirpis 4 veſtræ, ſtirpem, ne obſcu-
 retis 5 gloriam, 6 quam adepti 7 eſtis à majoribus 8
adeptam a majoribus; Foret, *futurum eſſet* 9 vobis,
verteretur, 9 *duceretur, tribueretur*, immortalī dedeco-
 ri 10 ſi non imitati 11 fueritis patres, avos, 12 proavos 13,
 abavos, 14 atavos 15 tritavos. 16 incipiet 17 etiam pæ-
 nitere 18 veſtros parentes ſumtum, 19 quos ſuggeſſerunt,
 20 cum *ubi* 827 compererint, 21 *comperientes, comperto,*
 vos degeneres 22 eſſe, degeneraſſe, 22 nec reſpondiſſe 23
 ſpei 24 eorum, & ſumtus fruſtra 832 eſſe; Vos autem,
 qui orti eſtis humili loco, 25 *ex loco*, date, *navare*
 operam 26 eo maiorem, quia multi emerſerunt 27
 per aſſiduitatem 28 ex obſcuritate 29 & aſcendere 30
 ad ſummos gradus 31 honorum: Poſſem multa exem-
 pla 33 proferre, 32 nam ab omni memoria ſatis, 34
(at exempla fuerunt, ſatis 34 *exemplorum fuit, qui*
 845

gesserunt 35 summos magistratus 36: Quot sunt repuntia-
 ti consules 37 reipublicæ administrandæ 38 *ad rempubli-*
cam? Quot fuerunt à consiliis Principum, 39 Regum,
 40 atque participes 41 fuerunt omnium arcanorum, 42
 ad quos fuit referendum 43 de obscuris & difficilibus re-
 bus, 44 imo fuerunt secundi 45 à Rege, & evecti sunt 46 eo
 47 dignitatis, 48 & auctoritatis 49 ut dominati sint 50 aliis,
in aitos, & salus α reipublicæ pependerit β ab iis, insuper
 51 donati 52 sint domibus, 53 fundis, 54 quia impende-
 runt 55 multam 56 operam, 57 plus 58 *opera*, studiis,
 quam alii, qui sunt consili 59 familiæ 60 & propinquitati
 61 suæ, *propinquitate* & *in propinquitate*; & freti 62
 fuerunt opibus 63; nam ubicunque 64 terrarum, ubivis 66
 gentium 67 magni facti sunt, 68 & honoratissimi 69 815
 fuerunt, licet 70 advenæ 71 fuerint, & alienæ civitatis 72
 tamen sunt fructi, 73 fructi summis honoribus, 74 quia
 ex præcelluerunt 75 aliis, scientia 76 & virtute, 77 antecel-
 luerunt 78 alios, *aliis* virtute: tanti est eruditio it. didicis-
 se artes 811.

§. 59. Ignari 1 autem & haud 2 *parum*, minus
 idonei 3 rebus gerendis 4 *ad res gerendas*, ubique 5 loco-
 rum 6 jacuerunt 7, nauci, flocci, pili, nihili æstimati 8 sunt,
pensi sunt, 533, ubicunque etiam terrarum degerint,
ubi etiam cunque degerint & nusquam 9 gentium 10 nus-
 quam 833 loci 11 valuerunt, 12 quocunque 13 terrarum
 14 quoquo gentium 15 venerunt, 16 exclusi 17 sunt mu-
 niis 18: Uti vero illi gravisi 19 sunt sorte sua 20 sic pu-
 duit 21 hos sortis suæ, *vel fors puduit hos*: Nam quia tem-
 serunt, spreverunt 22 despuerunt 23 bonas admonitiones
 24 *admonitiones temtæ*, 825 *spretæ sunt* & *desputæ*, in-
 dulserunt 25 otio 26 & cupidini β pravo, α *prava* ac
 luxui *luxu* 805 *indultum est otio*, & prodegerunt 27 for-
 tunas 28 suas, eo 30 miseræ 31 redacti 29 sunt, ut cum
 Ætopico 32 *ca*, culice 33 quæsiwerint 33 escam 34 & boni
 consuluerint 35 assum panem, 36 cum esuriverunt 37 &
 gum cœnaturiverunt, 38 nihil habuerunt quo explerent fa-

mem 39 suam; uti prodigus 40 ille in Evangelio 41 qui,
 ille 819 coactus 42 vesci 43 siliquas, *siliquis* 44. Quot
 increpaverunt 45 *increpauerunt* se ipsi, *se ipsos*, & quot au-
 dimus auribus nostris 833 queri, *querentes* 811 de negli-
 gentia sua, *eorum* 819 cum desperarunt 46 honores, 47
honoribus, & dixerunt: Ah 48 me miserum 49! O 50 me
 stultiorem stultissimo 51! Vah, phy, proh 52 segnitiam
 53 meam! Quam turpiter, *turpe* trivi, *terui* 54 ætatu-
 lam 55 meam! Diffluxi otio 56 & luxuria 57! Prohi do-
 lor! *s. Malum* 58! meopte vitio, 59 meapte culpa 60
 eo 61 miseriarum 62 detrusus 63 sum, ut debeam implo-
 rare auxilium 64 aliorum, *auxilium sit implorandum!*
 Utinam 65 *resipuisssem*, *resipivisssem* 66. O si 67 studiam
 adhibuisssem 68 in dilcendo 69 literas *in discendis literis!*
 Ut pepercisssem 70 operæ nulli, *nulla* 71 à me partum,
parciturum esset operæ 72 nulli.

§. 51. Et cum confugerunt 1 ad propinquos 2 suos
 & dixerunt: Quæso, *amo*, vos, *amabo* 3 *vos*, miserescite
 mei, 4 *miseremini mei* propinqui vestri, *resipiscam* 5 &
 emendabo 6 me, præbebo 7 me magis assiduam 8 solito,
præbiturus sum, præstabo, præstaturus sum, præstiturus
sum me, & geram me honeste, 9 *honestius* 827, *gesturus,*
um; quoad 10 ejus fieri potest, *pote est*; quoad ejus *fa-*
cere potis sum, neminem miserebit, *miserescet*, 11 *nemo*
miserabitur 12 talium, *illorum* 819 nec aliquis miserabi-
 tur sortem 13 illorum, nec dignabitur 14 illos honore 15
 cœnæ, nec impertiet 16 illis osculum, 17 *osculo imper-*
tietur illos, ne resalutatione 18 quidem, etiam si jubent
 illos salvere, 19 sed ignorabunt illos, 20 quia se debet 21
 pudere 22 eorum 719 *talium*, propter 23 ignorantiam il-
 lorum, *debent pudere*, si etiam cuperent eos adjutos, 24
 & penes eos 25 esset juvare 26 illos, & eripere 27 malis,
ex malis 28; quia valent 29 gratia 30 apud Principem,
 31 tamen dubitabunt 32 juvare illos, *præsto esse illis*. Nam
 quia impares 33 sunt fungendo 34 munus 35 *munere*, jure
 36 ambigunt 37, utrum *an* 38 satisfacturi 39 sint mu-
 neri suo, *eos satis facturos, eos satis muneri facturo*

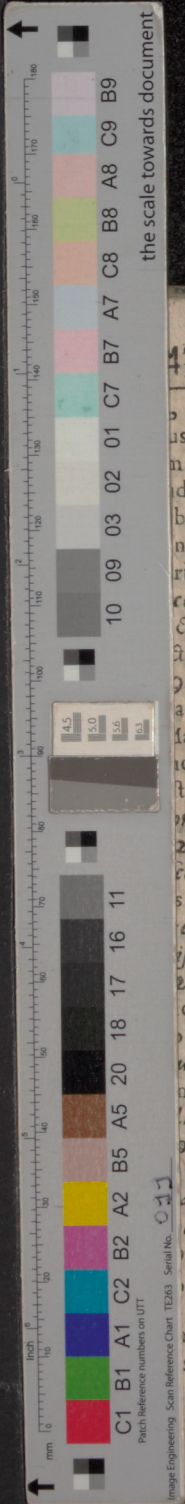
807 *ut facturos esse satis muneri* 828, *ab illis satis factum iri muneri*, atque timendum est, ne abdicetur illis honos 40, aut ne cogantur 41 ipsi renunciare 42 muneri, quia timent, ut pares 43 sint gerendo munus, 44 *muneri* & debeat eos pudere, *debeant pudere*, juvisse: Hinc dicent, *inquierent* 45 potius 46: *Apage te*, 47 *probrum familiae* 48 & inutile pondus terræ! *Phy*, *vab* 49 *ignavus* 50 *focius*, *socie ignave*! Ah *Mifelle*, 51 *mifellus*, *fer* 52 *fere* 269 fortunam tuam, *duc*, *duce* lanam 53 aut *fac*, *face*, 54 aliud quid, quo tuearis vitam 55 *edic*, *edice*, *cedo* a si audes, *sodes*, 806, cui rei utilis sis, *sies*, 802, potesne, *potin* 805 præesse magistratui, *magistratu*: 818 debent pati 56 se vocari 57 *alinos*, *frutices*, 58 & quæ alia ejus generis 59 *id genus*: Alii autem *irrifuri*, *irridebunt* 60 illos *ollos* 807, eos, *eis* illufuri sunt, & illudent 60 dicentes: En, *ecce*, 61 *degener* 61 *natus*, *gnatus degenerem filium*! parentis magni: *Quantopere* 63 *ille*, *quanto ille opere* 807 *fefellit* *spem* 64 *parentum suorum*, *parentes falsi sunt spe*, *frustratus* *spem parentum* 64: *Contra* 65 *vero* ô *Beati*! 66 ô *Beatos*! ô *Beati*! qui bene impendistis 67 *tempus*, à *quibus tempus bene impensum est*, qui fugistis voluptates, 68 *verlavistis* *libros* 69 *verlati estis in libris*; præter 70 *diligentiam* 71 *volo* 72 *vos monitos* 73 *pietatis*, 74 *pietatem*, *de pietate*, ita non tantum *floribitis* 75 *honore* 76 & *opibus* 77 in hac vita, & *habebimini* 78 *quantivis pretii*, 79, & *bene audietis*, 80 *audibitis* 276 à *summis* 81 & *ab imis*, *infinis* 82 *relinquetis* 83 *immortalem memoriam* 84 *vestri*, & *desiderium* 85 *vestri*: sed etiam *fictis* *participes* 86 *æternæ beatitudinis* 87: uti *vero oro* 88 *vos omnes* & *singulos*, 89 *vos singuli rogami* *a me*, per 90 *salutem* 91 *vestram*, per *parentes vestros*, per *Deum*; ita & *opto* *ex animo*, 92 *ut eveniat*; qui sum *studiosissimus* 93 *vestrûm* 94, *vestri*, *vobis*, & *salutis vestræ*, *saluti* 95, *qui sumus studiosissimi*. 819 *Labor* quem *luscepi*, *vobis* *sacer esto* 96 *laborem* 817 *quem suscepi*, *vobis* *agger esto*! Etenim est *meum* 97, & *omnium*, (*sic officium*) *consulere* 98 *vestris commodis*, 99 *valet!* 100.

43

54 & ossium 55 aliorum, &
us corporis, donec 56 cicatrix
in vulnus prurit, 59 non frican-
duit 61 cum refrictum 62 est;
bos, cum fecuerunt venam, 64
nt 65 multos è faucibus 66
rio secanda, *us* cum intu-
conciuit 69.

te 2, mi 3 Sofia, age 4 *agite*,
ai 5 omnes mei, 6 *mi* discipuli,
9 impulit, & instinxit 10 ad stu-
tialium 13 hortatus 14 est, tu
Matthæe, Curti, Joannes, Ca-
not 15 vestrum sunt; hortatu 16
trorum nolite 18 negligere, 19
non negligatis, cavete negligat-
21 artes, discendarum artium,
scendum artes, discere, à Paren-
s domo 25 in scholas, 26 com-
prehendere, 223 comprehensuri,
discendas artes, discendi artes
29 legendo 30 libros, *legendis,*
31 magistros, *audiendis, au-*
32 non est difficilis 33 com-
um, comparare eruditionem
modo 35 cupidi 36 fitis discen-
larum scientiarum & discen-
9 mihi, quod fitis comparaturi
270 *scientias, vos compara-*
as, comparassere 230 fore ubi
bis comparatum iri, 277 com-
parentur scientie, legendo
& audiendo Præceptores, *au-*
42 *atate 43 estis, id ætatis*
ptissima +4 comprehendendo
s artibus, ad comprehendend-
dum,